

LUNDS
UNIVERSITET
Socialhögskolan

En hjälpande tass

En kvalitativ intervjustudie om hundens bidrag
till socialt arbete

Lina Norlin och Caroline Claesson

Kandidatuppsats SOPA63
VT 2020
Handledare: Olof Pavalder

Abstract

Authors: Lina Norlin & Caroline Claesson

Title: Lending a helping paw – a qualitative interview study on dogs contribution to social work

Supervisor: Olof Pavalder

Assessor: Nataliya Thell

The aim of this study was to gain a deeper understanding of dog-assisted interventions in social work, seen from the practitioners experiences. In addition we wanted to shed light on the method and its contribution to social work. The chosen method was qualitative and consisted of semi-structured interviews with seven practitioners with experience of dog-assisted interventions. The participants were active within different areas of social work, and were based in six different cities across Sweden. The participants answered questions regarding how they could use the dog as a tool in their work with the client, and which benefits versus difficulties they experienced. In our analysis we used attachment theory and perspectives on working alliance, communication and acknowledged methods as a theoretical framework to further the understanding of our material. Our results showed that the participants experienced that the dog could facilitate the communication and establishment of a relationship with the client. Furthermore the dog could help the participants by creating a sense of safety and calm and they could use the dog as a tool to motivate the clients to take responsibility and increase their self esteem. The reason why the dogs were so beneficial was, according to our participants, due to their unique qualities which they described in words of unconditional love and acceptance, intuitive ability, happiness and capability to mediate trust. Our participants experienced that the inclusion of a dog was especially beneficial when working with clients with attachment issues. Regarding difficulties with dog assisted interventions our participants addressed that the concerns of allergies and fear of dogs were the most prominent issues. Another issue the participants experienced was the lack of knowledge about the intervention in different areas of social work in Sweden, which could lead to difficulties implementing the intervention. In summary our results showed that the dog had unique qualities that helped our participants establish a beneficial working alliance, which is essential to accomplish positive change when working with the client.

Key words: dog-assisted interventions, social work, therapy dogs, working alliance, established methods

Förord

Stort tack till våra deltagare som delade med sig av sina erfarenheter av att arbeta med hund inom socialt arbete, det är tack vare era intressanta bidrag denna uppsats kunde genomföras. Vi vill också tacka vår handledare Olof Pavalder för värdefull vägledning och styrning när vi hade svårt att navigera bland allt intressant material. Tack till vänner och familj för stöttning och uppmuntran. Ett särskilt tack till vår fyrbenta vän Francis som har inspirerat oss och spridit kärlek och glädje under hela vårt arbete.

Malmö 25 maj 2020

Innehållsförteckning

1 Inledning.....	5
1.1 Problemformulering.....	5
1.2 Syfte.....	7
1.3 Frågeställningar.....	7
2 Orientering av kunskapsläget.....	8
2.2 Bakgrund.....	8
2.3 Tidigare forskning.....	9
3 Teori.....	14
3.1 Anknytning.....	14
3.2 Allians och kommunikation.....	17
3.3 Accepterade metoder.....	19
4 Metod.....	20
4.1 Val av metod.....	20
4.2 Urval.....	21
4.3 Tillvägagångssätt.....	21
4.4 Bearbetning och analys.....	22
4.5 Metodens tillförlitlighet.....	23
4.6 Etiska överväganden.....	24
5 Resultat och analys.....	26
5.1 Relationsskapande.....	26
5.2 Kommunikation.....	31
5.3 Hunden möjliggör	36
5.4 Hinder.....	39
6 Avslutande diskussion.....	44
Referenslista.....	47
Bilaga 1.....	50

1 Inledning

1.1 Problemformulering

Hunden har haft en betydande roll i människans liv i tusentals år, och det starka band som har formats mellan människa och hund har genererat en mängd positiva effekter på människors fysiska och psykiska hälsa (Mims & Waddell 2016). Redan i slutet av 1700-talet användes hundar på mentalsjukhus med syfte att underlätta patienters socialisering och behandling av kognitiva svårigheter (Mims & Waddell 2016). Sable (2013) beskriver att det idag finns vetenskapliga belägg för hur umgänge med djur har en positiv effekt på människors psykiska och fysiska välmående och förhållningssätt till andra. Dagens samhälle har tagit fasta på de positiva effekter som hundar har på människor, och hundar återfinns inom en mängd verksamheter som exempelvis skolan, sjukvården, äldreomsorgen, psykiatri och kriminalvården (Mims & Waddell 2016). Intresset för hundassisterade insatser vid behandling av människor med sociala problem har ökat, och hundar inkluderas i allt fler verksamhetsområden. Enligt Socialstyrelsen (2014) används hundar i allt större utsträckning som en insats inom vård och omsorg. Ett exempel på detta är barn- och ungdomspsykiatri där terapihundar har blivit ett permanent inslag i många regioner eftersom insatsen har uppvisat goda resultat (Haupt 2017; BUP 2019). Ett annat exempel är rättspsykiatri som satsar på hundassisterade interventioner med syftet att skapa trygghet för de intagna och hjälpa dem att känna tillit och empati (Lerner 2015; Gunnarsson 2014). Även om intresset och användandet av hundassisterade insatser är stort verkar det finnas en avsaknad av forskning om ämnet i en svensk kontext.

En utmaning inom socialt arbete är att nå fram till klienter på ett sätt som möjliggör förändring. Att nå fram till en klient kan vara svårt om klienten ifråga uppvisar ett motstånd och har svårt att känna tillit till andra människor. Som Smith et al. (2012) beskriver är det många klienter som har en stark misstro till socialarbetare, och har svårigheter att etablera en tillitsfull relation, vilket leder till att insatser riskerar att misslyckas. Dell et al. (2019) ger ett exempel på detta utifrån en rättspsykiatrisk kontext, och konstaterar att det är en stor utmaning att få till en givande psykosocial insats för de intagna, då många av de intagna har svårt att få kontakt med sina känslor och knyta an till andra. Anledningen till att klienter upplever motstånd eller har svårt att

känna tillit kan ha olika förklaringar. Carr och Rockett (2017) beskriver hur barn som bär med sig negativa erfarenheter ofta har svårt att etablera goda relationer, eftersom de utgår ifrån sina tidigare erfarenheter. Kelly och Cozzolino (2015) skildrar hur ungdomar som, på grund av social problematik, varit placerade utanför hemmet under sin uppväxt ofta har en låg självkänsla, vilket kan ha negativ inverkan på ungdomens förmåga att etablera goda relationer. Smith et al. (2012) menar att förtroende, kommunikation och ömsesidig förståelse är grundläggande förutsättningar för ett givande samarbete. För att kunna skapa en god relation mellan klient och socialarbetare är det relevant att utforska olika strategier och alternativa behandlingsformer, i syfte att underlätta kommunikationen och stärka tilliten och självkänslan.

Som tidigare nämnts tycks det saknas svensk forskning kring hundassisterade insatser inom socialt arbete. Däremot går det att finna omfattande internationell forskning kring ämnet. Sable (2013) menar att det är viktigt att socialarbetare får kunskap om hur stor inverkan bandet mellan djur och människa kan ha för klienter inom socialt arbete. Enligt Carr och Rockett (2017) kan djur ha en positiv inverkan när det gäller relationsskapande. Mims och Waddell (2016) beskriver hur umgänge med djur har hjälpt människor med trauma att känna trygghet och möjlighet att bygga kärleksfulla relationer. Balluerka et al. (2014) presenterar en studie som visar hur inkluderandet av terapihund i behandling av placerade ungdomar minskade ungdomarnas motstånd till terapeuten, och underlättade kommunikationen dem emellan. Carr och Rockett (2017) redovisar en studie om fosterhemsplacerade barn som visar att djur underlättar relationsskapandet mellan barn och fosterhemsförälder, samt möjliggör utvecklingen av ett tryggt anknytningsmönster hos barnet. Amiot och Bastian (2015) skildrar hur resultatet av empiriska studier visar att djur kan fungera som anknytningsobjekt.

Som redovisats ovan har hundar visat sig vara till stor hjälp i en rad olika behandlingssituationer inom socialt arbete. För att åstadkomma en positiv utveckling i behandlingsarbetet är det viktigt för behandlaren att hitta relevanta verktyg för att nå fram till de klienter som uppvisar motstånd och har svårt att känna tillit till andra människor. Med tanke på att intresset och användandet av hundassisterade insatser ökar i Sverige, samt de positiva effekter som internationell forskning visar, anser vi att detta är ett område värt att utforska i en svensk kontext. Vi tycker att det är värdefullt att undersöka hur behandlare kan använda hundar som ett verktyg i förändringsarbetet med klienten.

1.1 Syfte

Vår undersökning syftar till att utifrån behandlares erfarenheter få en fördjupad kunskap kring hundassisterade insatser inom socialt förändringsarbete i Sverige. Därtill att belysa behandlingsformen och dess betydelse för socialt arbete.

1.2 Frågeställningar

- På vilka sätt kan yrkesverksamma använda hunden som verktyg i behandlingsarbete?
- Vilka förtjänster respektive hinder ser yrkesverksamma med att inkludera hunden i arbetet med klienten?

2 Orientering av kunskapsläge

2.1 Bakgrund

Det faktum att människor har levt tillsammans med hundar under större delen av vår existens har resulterat i en unik relation och det finns mängder av forskning som visar hur stor positiv inverkan hundar har på oss människor (Carr & Rockett 2017; Friesen 2010; Mims & Waddell 2016). Det är därför inte förvånande att människor har börjat använda hundar i sina arbeten. För att höja kvalitén och minska riskerna är det vanligt att hundar och dess förare genomgår en utbildning innan de börjar sitt arbete inom människobehandlande yrken. Det förekommer även att hundar och deras ägare inte har genomgått någon utbildning men att den yrkesverksamma ändå använder sin hund som ett verktyg för att underlätta arbetet.

De utbildade hundar som används inom socialt arbete går under samlingsnamnet sociala tjänstehundar, vilket innefattar: besökshund, terapihund, vårdhund och skolhund. Innan utbildningen kan påbörjas behöver hunden genomgå ett lämplighetstest för att undersöka om den har de egenskaper som behövs för arbetet. Några av de viktiga egenskaperna är att hunden är social och tycker om att träffa nya människor och att den är trygg och bekväm i nya situationer (Broman 2014, s. 20). Hunden behöver även vara nyfiken och samarbetsvillig och ha lätt för att lära, samt duktig på att hålla fokus på sin uppgift och inte bli distraherad av omgivande störningsmoment (Broman 2014, s. 20).

Utbildningen av sociala tjänstehundar ges av en rad olika privata aktörer. En av dessa är Svenska Terapihundskolan som erbjuder diplomerande yrkesutbildningar för hundteam som består av hund och förare, där föraren ska ha arbetslivserfarenhet från det område som hunden ska verka inom. Efter godkänd lämplighetsprövning erbjuds olika nivåer av utbildning, där första nivån är hundassisterad aktivitet med titeln besökshund.

Besökshundsteam utbildas till att göra enkla besök utan målinriktning för att motivera, uppmuntra och stödja. Nästa steg är en vidareutbildning där man väljer inriktning hundassisterad terapi med titeln terapihund/vårdhund, eller hundassisterad pedagogik med titeln skolhund. Dessa hundteam utbildas till att genomföra målinriktade interventioner som dokumenteras och utvärderas (Svenska Terapihundskolan 2018).

2.2 Tidigare forskning

Det finns mycket internationell forskning som behandlar hundens inverkan på människan. Med tanke på att vår studie syftar till att fördjupa kunskapen kring hundar inom socialt arbete, och hur yrkesverksamma kan använda hundar som ett verktyg i behandlingsarbetet, kommer vi att presentera forskning som går i linje med detta. För att hitta relevant forskning har vi använt oss av söktjänsten LUBsearch där vi började med att söka efter forskning med hjälp av sökord på svenska. Vi använde sökorden ”social tjänstehund” och ”terapihund” i kombination med ”socialt arbete” men fick inte några relevanta resultat. Därefter använde vi sökorden “therapy dogs” och “animal assisted therapy” i kombination med “social work”. För att underlätta läsningen kommer vi att presentera forskningen utifrån olika kategorier.

Ungdomar med sociala problem

Kelly och Cozzolino (2015) beskriver ett behandlingsprogram där hundar används för att hjälpa ungdomar med sociala problem att bearbeta trauman, bygga goda relationer och lära sig att bli ansvarstagande för att kunna förbereda sig för vuxenlivet.

Programmet inkluderar terapihundar som tillsammans med deras förare används i målinriktade insatser där ungdomarna bland annat får i uppdrag att träna hundarna i lydnad och agility. Målet med programmet är att stärka ungdomarnas självförtroende, tillit, kommunikationsförmåga och sociala kompetens. Utöver de uppdrag som ungdomarna får genomföra uppnås en form av modellinlärning när ungdomarna observerar den positiva och tillitsfulla relation som finns mellan hundförare och hund, och sedan internaliserar denna. De hundassisterade insatserna kombineras med gruppterapi för ungdomarna där de får möjlighet att diskutera deras upplevelser och framsteg, vilket ytterligare förbättrar kommunikationsförmågan. Kelly och Cozzolino (2015) menar att det är extra värdefullt för målgruppen utsatta ungdomar att observera och förhoppningsvis internalisera en tillitsfull relation, då deras tid på olika anstalter ofta har haft en negativ inverkan på deras tillit till andra.

Även Balluerka et al. (2014) skildrar hur hundassisterad terapi har visat sig vara en effektiv behandlingsform för ungdomar med sociala problem. Resultaten av deras studie visar att de ungdomar som hade genomgått hundassisterad terapi uppvisade en tryggare anknytning jämfört med kontrollgruppen. Balluerka et al. (2014) menar att hunden fungerade som en slags medterapeut som hjälpte till att skapa en trygg atmosfär och

stärkte alliansen mellan klient och terapeut. Likt Kelly och Cozzolino (2015) skildrar även Balluerka et al. (2014) hur ungdomar med en bakgrund av sociala problem bär med sig negativa erfarenheter som försvårar möjligheten att etablera tillitsfulla relationer. Balluerka et al. (2014) visar med resultatet av studien att det motstånd ungdomarna uppvisar i mötet med terapeuten minskar vid närvaron av en terapihund. Terapihunden bidrar till att göra situationen mindre hotfull och främjar kommunikationen mellan ungdomen och terapeuten (Balluerka et al. 2014).

Ofrivillig inlåsning

Ett annat område där individer ofta uppvisar motstånd, bland annat ifråga om att etablera relationer, är inom verksamheter som innebär ofrivillig inlåsning. Dell et al. (2019) konstaterar att det är en utmaning att nå fram till klienter i fängelsemiljö. Genom intervjuer med intagna och personal på ett fängelse har Dell et al. (2019) undersökt hur terapihundar kan underlätta de intagnas rehabilitering. I intervjuerna framkom det att hundarna hade en positiv inverkan på de intagna vad gäller deras känsla av trygghet och förmåga att känna tillit. Dell et al. (2019) menar att hundens icke-dömande bemötande och ovillkorliga acceptans främjar människors förmåga att ge och ta emot kärlek och tillit. Minke (2017) redovisar en studie av terapihundars inverkan på de intagna i ett fängelse, med liknande resultat som studien av Dell et al. (2019). Både personalen och de intagna upplevde att hunden främjade sociala interaktioner, och fungerade som en brygga i relationsskapandet (Minke 2017). Minke (2017) skildrar hur hundens närvaro bidrog till att skapa en känsla av normalitet i en annars konstlad miljö.

Behandlingsarbete med barn

Friesen (2010) beskriver hur inkluderandet av hundar kan förändra upplevelsen av en miljö som tidigare uppfattats som skrämmande. I en studie av hundassisterade insatser för barn på skolor och i terapeutiska sammanhang kom Friesen (2010) fram till att inkluderandet av hund kan underlätta relationen mellan terapeut och barn. Friesen (2010) beskriver hur maktförhållandet mellan barn och terapeut ofta är ojämnt och att barn uppfattar situationen och miljön som obehaglig. Inkluderandet av hund i dessa sammanhang jämnar ut maktbalansen och gör att barnen upplever situationen mindre skrämmande (Friesen 2010). Det faktum att barnet ser hunden och dess förare på ett sätt som skiljer sig från deras föreställning om det terapeutiska sammanhanget, resulterar i att barnet känner stöttning och trygghet.

Friesen (2010) tar upp vanligt förekommande kritik och farhågor i fråga om hundassisterade insatser, och nämner allergi och renlighet som den vanligaste oron. Det har visat sig att allergi inte är ett så stort hinder för hundassisterad terapi som tidigare antagits, och att endast en liten andel klienter har fått en allergisk reaktion. Ett sätt att minska risken för allergi är genom att välja passande ras och vara noggrann med skötseln av pälsen (Friesen 2010). En annan oro som Friesen (2010) skildrar är risken för att barn ska bli bitna av hunden, vilket kan förhindras genom att lära barnet hur man ska interagera med hunden på ett lämpligt sätt. Friesen (2010) tar även upp hur vissa kulturer är skeptiska till att inkludera hundar i behandling då de anses orena. I dessa fall är det viktigt att få samtycke från både barn och föräldrar innan insatsen påbörjas (Friesen 2010). Utöver ovan nämnda aspekter tar Friesen (2010) upp vikten av att även ta hänsyn till terapihundens välmående och behov, och vara observant på hundens reaktioner och tecken på stress.

Prothmann, Bienert och Ettrich (2006) har forskat kring hundar i psykoterapi med barn och ungdomar, och presenterar en studie där deltagarna delades upp i två grupper, en där hundar inkluderades i terapin och en kontrollgrupp utan hundar. Resultaten visade att hundens närvaro under terapin skapade en atmosfär av värme, acceptans och empati, som främjade en god relation mellan barnet och terapeuten, vilket är grundläggande för att möjliggöra förändring. En annan effekt som Prothmann, Bienert och Ettrich (2006) presenterar är att närvaron av en hund ökar uppmärksamheten och koncentrationen vilket möjliggör en givande terapisession. Eftersom hunden förmedlar en känsla av trygghet och värme i terapisituationen anser Prothmann, Bienert och Ettrich (2006) att det kan ha stor betydelse att hunden inkluderas i början av behandlingen, för att göra situationen mindre skrämmande och etablera en tillitsfull relation till terapeuten.

Trauma

Dietz, Davis och Pennings (2012) menar att hundar skapar en lugn och trygg miljö, vilket är något de har kommit fram till i en studie kring barn som har blivit utsatta för sexuella övergrepp. Många barn som har varit med om övergrepp är traumatiserade och har svårt att uttrycka sina känslor (Dietz, Davis & Pennings 2012). I studien jämfördes tre grupper och de grupper som inkluderade hund i behandlingen uppvisade mer effektiva behandlingsresultat. Dietz, Davis och Pennings (2012) menar att den ovillkorliga kärlek och acceptans samt det stöd som hunden erbjöd resulterade i att

barnen vågade öppna upp och prata om övergreppen. Exempelvis kunde barnen projicera sina känslor på hunden för att sedan utforska dem på ett säkert avstånd, eller så kunde de berätta för hunden om vad de varit med om (Dietz, Davis & Pennings 2012).

Mims och Waddell (2016) beskriver hur hundassisterade insatser har haft en betydande inverkan på traumapatienter då hundens ovillkorliga acceptans och stöd har lett till minskad ångest och ökad tillit. I en studie av hundassisterad terapi som behandlingsform för patienter med posttraumatiskt stressyndrom uppvisade patienterna en avsevärd minskning av symptom (Mims & Waddell 2016). När människor klappar en hund frigörs oxytocin som är ett hormon som bidrar till ökat välbefinnande, förstärkt tillit och förmåga till samarbete, vilket underlättar kommunikationen och relationen med terapeuten (Mims & Waddell 2016).

Anknytningsproblem

Som ovan nämnts är det många klienter inom socialt arbete som har svårt att känna tillit och upplever ett motstånd i kontakten med andra människor. Carr och Rocket (2017) menar att barn med negativa erfarenheter ofta har utvecklat en otrygg anknytning som försvårar relationsskapande. Utifrån en longitudinell fallstudie av fosterhemsplacerade barn har Carr och Rocket (2017) kommit fram till att hundar kan underlätta placeringsprocessen och anknytningen till fosterhemsföräldrarna. Fosterhemsplacerade barn har ofta svårt att utveckla trygga anknytningsmönster och känna tillit till fosterhemsföräldrarna, vilket är grundläggande förutsättningar för en välfungerande placering (Carr & Rocket 2017). Carr och Rocket (2017) skildrar hur hundar kan fungera som medlare mellan individer som fastnat i negativa relationsmönster, och hjälpa till att hitta nya vägar att kommunicera och knyta an. I likhet med Kelly och Cozzolinos (2015) beskrivning av modellinlärning förklarar Carr och Rocket (2017) hur barnets syn på fosterhemsföräldrarna kan förändras genom att barnet observerar fosterhemsföräldrarnas interaktion med hunden. Carr och Rocket (2017) menar att barn får möjlighet att förändra sättet att se på vuxna, och utveckla nya modeller för interaktion, när de betraktar den goda relationen mellan den vuxna och hunden.

Även Amiot och Bastian (2015) beskriver hur hundar kan underlätta formandet av ett tryggt anknytningsmönster och fungera som medlare mellan människor. Amiot och Bastian (2015) lyfter fram forskning som visar hur hundar kan fungera som

anknytningsobjekt på samma sätt som människor. Att knyta an till en hund främjar förmågan att kunna knyta an till människor och skapa varaktiga positiva relationer (Amiot & Bastian 2015).

Sammanfattning

Sammanfattningsvis har all den forskning som vi tagit del av kommit fram till att inkludandet av hundar har visat sig vara ett givande inslag i behandlingsarbetet. De fördelar med hundassisterade insatser som genomgående utmärker sig är hundens förmåga att underlätta relationsskapande och kommunikation, samt skapa en atmosfär av trygghet, acceptans och värme. Flertalet forskningsartiklar skildrar hur hundar har hjälpt behandlaren med utmaningen att nå fram till klienter som uppvisar motstånd och har problem med tillit, så att en givande allians har kunnat växa fram. Flera artiklar presenterar forskning som visar hur hundar har använts som ett verktyg för att öka klientens självkänsla, motivation och känsla av ansvar. En teori som återkommit i flera artiklar är anknytningsteorin som använts som förklaringsmodell vad gäller klienternas problematik och människans benägenhet att knyta an till en hund.

I vår sökning efter tidigare forskning kunde vi inte finna några studier som gjorts i Sverige, vi kunde endast hitta internationell forskning som behandlar ämnet. Även om det kan gå att applicera internationella forskningsresultat på behandlingsarbete i en svensk kontext finner vi det intressant att undersöka hur yrkesverksamma i Sverige upplever att det är att arbeta med hund i behandling med klienter. Vi har inga förväntningar på att det skulle ge ett annorlunda resultat men vi är öppna för att se eventuella skillnader.

Med en av våra frågeställningar vill vi ta reda på vilka hinder yrkesutövare ser med att inkludera hund i arbetet, något vi inte har fått så mycket information om från tidigare forskning. De hinder som har framkommit i tidigare forskning är förekomsten av allergi, hundrädsla och klienter som inte vill interagera med hundar av kulturella anledningar. Även om dessa aspekter har beskrivits som hinder har vi inte uppfattat dem som betydande eftersom det oftast har givits förslag på lösningar. Med vår undersökning ämnar vi ta reda på mer om de eventuella hinder som yrkesverksamma upplever med att arbeta med hund.

3 Teori

För att kunna analysera vår empiri har vi valt att använda oss av anknytningsteori samt perspektiv på allians, kommunikation och accepterade metoder. Som skildrats ovan är det många klienter inom socialt arbete som har svårt att känna tillit och uppvisar ett motstånd i kontakten med behandlaren. För att försöka förstå vad som ligger bakom detta motstånd och vilka utmaningar behandlaren står inför anser vi att anknytningsteorin kan vara användbar, något som även framkommit i tidigare forskning. Vi kommer att väva in inslag av tidigare forskning kring hundar och anknytning i presentationen av teorin för att förtydliga teorins relevans för vår studie. Anknytningsteorin är bred och omfattande och vi har därför valt att presentera de delar som vi funnit relevanta för vår studie. Vi har valt att använda oss av Brobergs (2006) uttolkning av John Bowlbys anknytningsteori då vi anser att denna är mer anpassad till dagens samhälle. För att kunna förstå vår empiri utifrån ett behandlingsperspektiv tänker vi att vi behöver ta hjälp av ytterligare teoretiska förklaringsmodeller, då anknytningsteorin inte räcker till för detta ändamål. Vi har kommit fram till att det är relevant att använda perspektiv som behandlar alliansskapande och kommunikation i behandlingssammanhang, eftersom dessa två aspekter kan antas vara grundläggande för ett positivt förändringsarbete. En del av syftet med vår studie är att belysa hundassisterade insatser som behandlingsform inom socialt arbete. En anledning till att vi tycker det är viktigt att belysa ämnet är för att vi upplever att behandlingsformen inte är etablerad inom socialt arbete i Sverige på samma sätt som den är i många andra länder. Vår avsikt är att försöka ta reda på vilka de bakomliggande orsakerna till detta är. Vi har därför valt att inkludera ett kort avsnitt om synen på behandlingsmetoder inom socialt arbete.

3.1 Anknytning

Bowlbys anknytningsteori syftar till att förklara hur människor fungerar i relationer, och behandlar bland annat människors förhållningssätt till närhet, omsorg, autonomi och självförtroende (Broberg 2006, s. 14). Broberg (2006, s. 18) förklarar hur anknytningsteorin bygger på en modell där tidigare erfarenheter lägger grund för utvecklingen, men att dessa går att omforma genom nya erfarenheter. Tidigare erfarenheter skapar en förförståelse som resulterar i att individen bär med sig specifika

förväntningar in i nya relationer (Broberg 2006, s. 18). Denna modell kan hjälpa oss att förstå uppkomsten till det motstånd som behandlaren behöver förhålla sig till i mötet med klienter som är svåra att nå fram till.

Forskning har visat att anknytningsteori även kan vara användbar som teoretisk referensram för förståelsen av relationen mellan människa och hund (Amiot & Bastian 2015; Carr & Rocket 2017; Sable 2013). Det finns ett antal olika anledningar till denna slutsats. En av dem är att människor har visat sig vara kapabla att knyta an till en hund på samma sätt som anknytningsteorin skildrar anknytning mellan människor (Amiot & Bastian 2015; Carr & Rocket 2017). Hundar kan fungera som en trygg bas och en säker hamn för en människa, vilket är kriterier som behöver vara uppfyllda för en trygg anknytning enligt anknytningsteorin (Amiot & Bastian 2015; Carr & Rocket 2017). En annan anledning till att anknytningsteorin är applicerbar på relationen mellan människa och hund är att hundar uppvisar samma typ av anknytningsbehov som människor (Sable 2013). Anknytningsteorin kan också vara användbar för att förklara vad som händer i en behandlingssituation där en hund inkluderas. Carr och Rocket (2017) menar att hunden får en särskilt viktig roll i behandlingssammanhang där klienten har en otrygg anknytning och uppvisar ett motstånd mot behandlaren. En individ med ett otryggt anknytningsbeteende i relation till människor kan ändå ha förmågan att knyta an till en hund, bland annat på grund av att hunden inte är människa och att hunden kan förmedla kärlek och tillgivenhet på ett tveklöst sätt (Carr & Rocket 2017). Carr och Rocket (2017) menar att hunden kan fungera som en brygga mellan behandlaren och klienten vilket gör att behandlaren kan kringgå utmaningarna med klientens otrygga anknytningsbeteende.

I vår studie kommer anknytningsteorin inte att behandlas i detalj men vi anser det ändå relevant att ge en kort beskrivning av hur olika anknytningsmönster kan yttra sig och formas från barndomen. Behandlaren kan använda sig av klientens tidigare erfarenheter för att hitta verktyg som kan möta klientens behov. I vår studie tittar vi på hur behandlare kan använda hundars unika egenskaper för att tillmötesgå klientens behov och på så sätt nå fram. Enligt anknytningsteorin har barn en medfödd benägenhet att söka närhet och kommunicera med sina primära omsorgspersoner (Broberg 2006, s. 129). Beroende av hur omsorgspersonerna svarar på barnets behov av skydd och närhet skapas en trygg eller otrygg anknytning (Broberg 2006, s. 157). Ett barn med trygg

anknytning uppfattar föräldern som en trygg bas och en säker hamn vilket möjliggör en social utveckling där individen vågar utforska sin omgivning och knyta nya kontakter på ett tillfredsställande sätt (Broberg 2006, s. 157). Om det finns brister i anknytningspersonens omsorg och lyhördhet inför barnets signaler kommer barnet troligtvis utveckla en otrygg anknytning. En otrygg anknytning kan yttra sig på olika sätt, exempelvis genom att barnet trycker undan sina egna känslor och behov för att vara omsorgspersonen till lags, och på så vis undvika att bli avvisad. Barn med otrygg anknytning har ofta svårt att känna trygghet och tillit och bär på en rädsla för separation. En otrygg anknytning och en avsaknad av positivt samspel med omsorgspersonen kan också resultera i att barnet inte utvecklar adekvata anpassnings- eller försvarsstrategier för att hantera sina känslor. Ett dilemma för vissa barn med otrygg anknytning är att omsorgspersonen som ska fungera som barnets trygga bas samtidigt är den person som framkallar barnets rädsla (Broberg 2006, ss. 187-192).

Den relation man har till sin omsorgsperson som barn kommer, enligt anknytningsteorin, påverka ens framtida relationer med människor och ens förmåga att känna trygghet och tillit. Relationen och det tidiga samspelet med omsorgspersonen kommer ha en stark inverkan på hur man ser på sig själv och andra under livets gång (Broberg 2006, ss. 130-131). Med tanke på hur viktigt det är att klienten känner tillit till behandlaren för att kunna uppnå positiva resultat, anser vi att det är relevant att använda anknytningsteori för att undersöka vad som påverkar människors förmåga till relationsskapande, och hur hundar kan bidra i denna process. Vi tror också att anknytningsteorin kan hjälpa oss att analysera vår empiri vad gäller behandlarens arbete med klientens självbild.

Enligt anknytningsteorin skapar tidigare erfarenheter mentala representationer av verkligheten, i form av inre arbetsmodeller, som individen har med sig hela livet. Dessa arbetsmodeller som hjälper individen att tolka och förutse beteenden och känslor kan omformas under livets gång, och när det sker stora förändringar i individens liv krävs det ofta att arbetsmodellerna revideras för att den nya situationen ska bli hanterbar. Även om arbetsmodellerna går att förändra krävs en stor ansträngning av individen, särskilt om förändringen sker senare i livet (Broberg 2006, ss. 134-138). Om den inre arbetsmodellen syftar till att skydda individen från tankar och känslor som kan leda till ångest och lidande, är det troligt att individens beteende blir dysfunktionellt, och individen utvecklar därmed inga nya användbara strategier (Broberg 2006, s. 146).

Stora livsförändringar som separationer och dödsfall resulterar ofta i att individen behöver förändra arbetsmodeller som inte fungerar längre, men förändringen av arbetsmodellerna kan även ske genom att individen påbörjar någon form av terapi (Broberg 2006, s. 141). Vi anser att anknytningsteorins beskrivning av inre arbetsmodeller är relevant för att hjälpa oss att förstå vad som kan orsaka det motstånd som behandlare upplever att klienter visar, och hur behandlaren ska kunna hantera detta. Teorin kan också vara till hjälp då vi vill undersöka vilken betydelse hunden har för behandlaren i utmaningen att ta sig igenom klientens försvar och omarbета dysfunktionella arbetsmodeller.

3.2 Allians och kommunikation

Sonnby-Borgström (2012, s. 172) skildrar hur forskning kring behandling har ändrat fokus från att studera effekter till att undersöka vilka aspekter i behandlingsprocessen som bidrar till förändring. En grundläggande aspekt för att åstadkomma framgång i behandlingsarbetet är kvalitén på alliansen och samarbetet mellan behandlare och klient (Sonnby-Borgström 2012, s. 172). För att skapa en god kvalitet på alliansen behöver klienten känna att det finns en äkthet och ett genuint engagemang från behandlaren sida, vilket kan åstadkommas genom en icke-verbal kommunikation där klienten får känna sig sedd och förstådd på ett sätt som inte går att uppnå med ord (Sonnby-Borgström 2012, s. 173). Sonnby-Borgström (2012, s. 172) menar att människors utveckling sker i sociala sammanhang med hjälp av både verbal och icke-verbal kommunikation, där den icke-verbala kommunikationen förmedlar empati och känslor på ett mer direkt och uppriktigt sätt. Den icke-verbala kommunikationen är grundläggande för människans utveckling av empati, vilket möjliggör förmågan till perspektivtagande (Sonnby-Borgström 2012, ss. 165, 170). Tidigare forskning kring hundassisterade insatser har visat att hundar har en förmåga att förmedla ovillkorlig kärlek och acceptans, vilket Sonnby-Borgström (2012, s. 173) menar är grundläggande delar i alliansskapandet. Människor använder sig av verbal och icke-verbal kommunikation för att förmedla sig medan hundar har ett eget sätt att kommunicera som inte inkluderar det verbala språk som vi människor använder. Däremot menar Broman (2014, s. 15) att människans och hundens långa historia av samexistens har lett till att våra tanke- och kommunikationsförmågor blivit nära besläktade. Vi anser att allians och kommunikation är relevanta perspektiv att använda i vår analys av

behandlarens tankar kring förtjänsterna med att inkludera hund i behandlingsarbetet, särskilt med tanke på att hundens sätt att kommunicera går att likna vid människans sätt att förmedla sig genom icke-verbal kommunikation.

Skapandet av en god allians förutsätter att klienten kan känna tillit till behandlaren, vilket kan försvåras av att många klienter har en otrygg anknytning och därför har svårt att lita på andra (Sonnby-Borgström 2012, s. 251). En utmaning för behandlaren blir därmed att stärka klientens tillit genom att kommunicera på ett sätt som gör att klienten känner sig sedd och accepterad som hen är. När klienten får möjlighet att känna sig accepterad kan det, enligt Sonnby-Borgström (2012, s. 254), leda till att klientens självbild kan förändras i positiv riktning. När klienten känner tillit till terapeuten skapas en lugn och trygg atmosfär som resulterar i att klienten vågar öppna upp och prata om sina tankar och känslor (Sonnby-Borgström 2012, s. 252). Lugnet som skapas hjälper klienten att stå ut med den ökade stressen och ångesten som följer av att prata om svåra saker, och den trygga relation som skapats mellan klient och behandlare fungerar som ett verktyg som gör att klienten känner sig mindre hotad och sänker sitt försvar (Sonnby-Borgström 2012, s. 253). Sonnby-Borgström (2012, s. 255) skildrar hur det är en svår balans för behandlaren att förmå klienten att möta sina rädslor och problem, och samtidigt bevara alliansen och behålla klientens tillit och känsla av att vara accepterad. Behandlaren kan använda den icke-verbala kommunikationen som ett verktyg för att hantera detta dilemma och behålla klientens tillit.

En annan aspekt Sonnby-Borgström (2012, s. 197) tar upp är hur det positiva samspelet mellan behandlare och klient även påverkar klienten fysiskt genom att öka nivån av hormonet oxytocin, som bland annat bidrar till att minska oro och stress. Detta kan vara intressant för vår studie eftersom tidigare forskning visat att interaktionen med hundar främjar frigörandet av oxytocin. Sonnby-Borgström (2012, s. 197) beskriver hur människor som har en trygg anknytning, eller ingår i goda sociala relationer som ger närhet och beröring, ofta har en väl fungerande reglering av oxytocin. Det positiva samspelet mellan behandlare och klient kan fungera på ett liknande sätt, och öka oxytocinnivån hos de klienter som har en otrygg anknytning och saknar positiva sociala relationer (Sonnby-Borgström 2012, s. 197).

3.3 Accepterade metoder

Bergmark och Lundström (2016, s. 290) menar det sedan länge finns en vedertagen uppfattning om att kärnan i det sociala arbetet är dess olika former av metoder. Det finns ingen enhetlig definition av vad som anses vara en metod inom socialt arbete, men något som går att se är att det under de senaste decennierna ställs allt högre krav på att metoderna ska vara effektiva och resultatnriktade (Bergmark & Lundström 2016, ss. 291, 295). Från politiskt håll efterfrågas insatser och metoder som är vetenskapligt grundade, där effekterna kan mätas och utvärderas. Metoderna inom socialt arbete går åt att bli mer evidensbaserade vilket innebär att de baseras på just vetenskap och systematiserade erfarenheter. Ansvaret för att utvärdera metoders effekter och resultat ligger på Socialstyrelsen som också har i uppdrag att sprida kunskap om vilka metoder som fungerar och därmed rekommenderas (Bergmark & Lundström 2016, s. 295). För att en metod ska bli erkänd och accepterad inom socialt arbete krävs det sammanfattningsvis att den är vetenskapligt grundad och uppvisar positiva resultat. Med tanke på att det tycks finnas en avsaknad av svensk forskning kring hundassisterade insatser skulle det kunna försvåra möjligheten till vetenskaplig förankring, något vi avser att undersöka med hjälp av vår empiri. De aktörer som utbildar sociala tjänstehundsteam lägger stort fokus vid att de hundassisterade insatserna ska vara målstyrda, samt att insatserna ska dokumenteras och kunna utvärderas. Vi avser att undersöka hur yrkesverksamma upplever att kraven på effektivitet, mätbarhet och vetenskaplig förankring ser ut i praktiken, och vilken inverkan det kan ha på möjligheten att inkludera hund i socialt arbete.

4 Metod

4.1 Val av metod

Med tanke på att vårt syfte är att få en fördjupad kunskap kring hundassisterade insatser utifrån behandlares erfarenheter, ville vi använda en metod som kunde fånga behandlares erfarenheter på bästa sätt. Enligt Lind (2019, s. 149) kan en kvalitativ ansats ge en bred och nyanserad bild av fenomenet som studeras, samt fånga upp specifika upplevelser som inte skulle framkomma i en kvantitativ ansats. I likhet med Linds uppfattning menar Bryman (2008, ss. 340-341) att en kvalitativ ansats kan ge en djupare förståelse för ett fenomen utifrån en persons upplevda erfarenheter. Då detta går i linje med vårt syfte ansåg vi att en kvalitativ ansats var mest lämplig för vår studie.

För att kunna ta del av behandlares erfarenheter av hundassisterade insatser valde vi att använda oss av kvalitativa intervjuer. Vi tänkte att intervjuer kan ge oss omfattande information och ge oss möjlighet att styra vilken empiri vi samlar in. Dessutom blir empirin unik och kan ge ny och aktuell information. Lind (2019, ss. 159-160) menar att kvalitativa intervjuer är en flexibel metod där man har möjlighet att fördjupa kunskapen om fenomen genom att själv utforma intervjufrågor, vilket är det tillvägagångssätt vi ansåg vara mest lämpligt för vår studie. Eftersom vi tänkte utgå ifrån vissa teman i intervjuerna valde vi att använda oss av semistrukturerade intervjuer, vilket Bryman (2011, s. 416) menar är användbart i undersökningar med ett tydligt fokus. Kvale och Brinkmann (2014, s. 172) förespråkar användandet av en intervjuguide för att ha riktlinjer att förhålla sig till under intervjun. Vi utformade en intervjuguide med frågor i olika teman som vi använde som stöd under intervjuerna, (se bilaga 1). Under vissa intervjuer behövde vi inte ställa alla frågor då intervjupersonernas resonemang var så utförliga att de täckte flera teman samtidigt. Frågorna i intervjuguiden kompletterades med följdfrågor som vi kunde ställa vid behov, beroende av hur utförliga svar vi fick. Efter att vi genomfört vår första intervju konstaterade vi att intervjuguiden inte behövde följas lika konsekvent som vi hade tänkt. En nackdel med att strikt följa en intervjuguide kan enligt Kvale och Brinkmann (2014, s. 172) vara att man missar aspekter som inte inryms i frågorna och att intressant information går förlorad. För att undvika detta bestämde vi oss för att vara flexibla och genomföra intervjuerna på ett mer fritt sätt.

4.2 Urval

Vi har använt oss av ett målinriktat urval där deltagarna enligt Bryman (2011, s. 434) väljs ut strategiskt utifrån deras förmåga att bidra med relevant information, vilket kan hjälpa oss att besvara studiens frågeställningar. Eftersom vår studie syftar till att få fördjupad kunskap kring hundassisterade insatser utifrån behandlares erfarenheter, var våra kriterier att deltagarna som valdes ut skulle arbeta med någon form av socialt arbete och använda hund i arbetet, yrkestitel spelade mindre roll. Vi fick genom kontakter kännedom om yrkesverksamma inom socialt arbete som använder hund i arbetet och kontaktade dessa via mejl eller sms för att fråga om de kunde tänka sig att ställa upp på en intervju. Vi sökte även efter lämpliga deltagare genom sökverktyg på internet med hjälp av sökorden "terapihund" i kombination med "socialt arbete". Vi kontaktade de personer som stämde överens med våra kriterier via den kontaktinformation som fanns att utläsa på respektive hemsidor. Sammanlagt fick vi ihop sju deltagare. Deltagarna kommer från olika delar av landet och arbetar med socialt arbete inom olika verksamheter: HVB-hem, rättspsykiatri, skolan samt barn- och ungdomspsykiatri.

4.3 Tillvägagångssätt

Vår avsikt var att hålla intervjuerna ansikte mot ansikte men med tanke på att viruset Covid-19 begränsade möjligheten att träffas fysiskt genomfördes bara en intervju på detta sätt medan tre genomfördes via videosamtal och tre via telefon. Det finns både för- och nackdelar med att hålla intervjuerna via telefon jämfört med ansikte mot ansikte. Något Kvale och Brinkmann (2014, s. 190) nämner som är fördel med telefonintervjuer är möjligheten att intervjua någon som befinner sig på annan ort. Detta upplevde även vi som en fördel då vi fick möjlighet att hålla intervjuer med personer som matchade våra kriterier oavsett var i landet de befann sig, vilket både underlättade rekryteringen av intervjupersoner och resulterade i en stor spridning på studiens deltagare. Bryman (2011, ss. 432-433) menar att skillnaderna mellan att intervjua någon ansikte mot ansikte eller över telefon inte behöver vara speciellt stora, men nämner att intervjuerna över telefon ofta blir kortare, och att man går miste om intervjupersonens kroppsspråk och minspel, vilket kan spegla intervjupersonens reaktion på frågan. Våra intervjuer varade mellan 25-70 minuter och det var ingen skillnad i tid mellan de som hölls via

telefon eller videosamtal, men den som genomfördes på plats varade längst. När det gäller kroppsspråk och minspel upplevde vi att vår förståelse av intervjupersonerna svar inte påverkades av om vi såg intervjupersonerna eller inte. En anledning till det kan vara att intervjuerna inte behandlade känsliga ämnen där kroppsspråket kunde ha fått en annan betydelse för tolkning av svaren. En fördel vi upplevde med telefonintervjuerna var att dessa ofta var lättare att transkribera då personen svarade på ett mer tydligt och beskrivande sätt, eftersom de inte kunde uttrycka sig via kroppsspråk och ansiktsuttryck.

Enligt Bryman (2011, s. 428) är det en fördel att spela in intervjuerna för att få med materialet i sin helhet, samt för att intervjuaren ska kunna fokusera bättre på intervjupersonen. För att inte gå miste om någon information och för att vi båda skulle kunna fokusera på intervjun valde vi att spela in intervjuerna, vilket skedde med hjälp av en ljudinspelningsfunktion i våra mobiltelefoner. Eriksson-Zetterquist och Ahrne (2015, ss. 49-51) rekommenderar att intervjuaren för anteckningar under intervjun som en försäkring i de fall problem skulle uppstå med inspelningen. Eftersom vi båda deltog under samtliga intervjuer kunde en av oss föra anteckningar medan den andra kunde ha fullt fokus på intervjun. Efter att intervjuerna genomförts transkriberade vi dem i sin helhet.

4.4 Bearbetning och analys

Efter att intervjuerna transkriberats påbörjade vi bearbetningen av materialet. Som Rennstam och Wästerfors (2015, ss. 221-228) skildrar är ett första steg i bearbetningen att lära känna sitt material och skapa sig en överblick. Vi inledde arbetet med att läsa igenom allt material för att hitta mönster och teman som vi sedan kunde sammanfatta i olika kategorier. Därefter gick vi igenom materialet igen och färgkodade dessa kategorier. Nästa steg i processen är enligt Rennstam och Wästerfors (2015, s. 221-228) att reducera materialet och besluta vad som ska tas med eller väljas bort, vilket syftar till att skapa ett representativt material. I vårt fall innebar detta att respektive kategori bearbetades ytterligare och delades upp i underkategorier och användbara citat. För att det utvalda materialet skulle vara representativt försökte vi att vara noga med att ta med resultat som inte enbart gick i linje med vår föreställning kring fenomenet. Det sista steget i processen är enligt Rennstam och Wästerfors (2015, ss. 231-234) att bygga

en argumentation utifrån sitt eget material i samspel med tidigare forskning och teori. Vi har valt att presentera vårt material genom representativa citat som vi sedan analyserar med hjälp av teorier och tidigare forskning.

4.5 Metodens tillförlitlighet

Användandet av kvalitativ eller kvantitativ ansats påverkar enligt Lind (2019, s. 163) synen på validitet och reliabilitet. Vår undersökning är kvalitativ och det är då enligt Lind (2019, s. 165) relevant att använda begreppen autencitet, pålitlighet och träffsäkerhet. Med autencitet menar Lind (2019, s. 165) att den insamlade datan skildras på ett korrekt sätt. För att se till att vårt material återgavs på ett korrekt sätt och att ingen information skulle gå förlorad utförde vi transkriberingen noggrant. När det gäller autencitet är det också viktigt att intervjupersonernas svar tolkas på det sätt som de menat. Ibland kunde det uppstå oklarheter kring hur vi skulle tolka intervjupersonernas svar, men eftersom vi var två kunde vi diskutera dessa oklarheter utifrån olika perspektiv, vilket kan ha minskat risken för feltolkning. I de fall vi kände oss osäkra valde vi att inte ta med dessa delar. Gällande pålitlighet förklarar Lind (2019, s. 165) att det är viktigt att undersökningen utförs konsekvent, och att det är av vikt att vara transparent kring hur undersökningen har genomförts. Vi har strävat efter att utföra vår undersökning så konsekvent som möjligt genom att vi har genomfört alla intervjuer gemensamt och tagit stöd av vår intervjuguide. För att uppnå transparens kring studiens genomförande så att andra kan ta ställning till pålitligheten har vi försökt att beskriva vårt tillvägagångssätt på ett tydligt sätt. Lind (2019, s. 165) beskriver träffsäkerhet som hur väl underlaget faktiskt genererar kunskap om det fenomen som undersöks. Vid utformandet av vår intervjuguide utgick vi från vårt syfte och våra frågeställningar för att se till att frågorna skulle kunna generera relevanta svar. Om intervjupersonerna gav ofullständiga svar eller kom för långt bort från ämnet hade vi våra följdfrågor för att styra tillbaka dem. För att kontrollera att vår intervjuguide var träffsäker utvärderade vi genomförandet och svaren efter att ha utfört vår första intervju.

Vi har funderat över hur våra egna erfarenheter av hundar och hur vår positiva bild av hundassisterade insatser kan påverka vår undersökning. Vi har båda positiva personliga erfarenheter av hundar vilket gör att vi även har en positiv inställning till att hundar kan bidra till det sociala arbetet. Genom att inkludera frågor kring problem med

hundassisterade insatser i våra intervjuer har vi försökt att ge intervjupersonerna möjlighet att även berätta om sina negativa erfarenheter. Syftet med vår undersökning är inte att ta reda på om inkluderandet av hundar är positivt eller negativt för socialt arbete, hade detta varit fallet hade vår positiva inställning varit mer problematisk. Med tanke på att vårt syfte är att fördjupa kunskapen kring hundassisterade insatser utifrån behandlares upplevelser tror vi att vår positiva inställning inte behöver utgöra ett betydande problem för tillförlitligheten. Det som skulle kunna påverka tillförlitligheten är hur vi väljer vilka citat som presenteras i analysen. Vi har försökt att inte vinkla vårt resultat i linje med våra positiva förväntningar, men vi är medvetna om att de kan påverka. Vår avsikt var att även lyfta fram negativa aspekter vilket vi i viss mån har gjort, men detta försvårades av att intervjupersonerna var väldigt positivt inställda och inte hade så mycket negativt att säga.

4.6 Etiska överväganden

Enligt Lind (2019, s. 166) är en grundläggande princip för samhällsvetenskaplig forskning att deltagarna i undersökningen inte får påverkas negativt. Vi anser inte att våra frågeställningar, och i förlängningen intervjufrågor, behandlar känsliga ämnen och risken var därför liten att undersökningen skulle påverka intervjupersonerna negativt. Eftersom vi inte har inkluderat klienter i undersökningen, anser vi det inte motiverat att föra en diskussion kring studiens etiska försvarbarhet.

För att skydda individen har Vetenskapsrådet (2002) formulerat forskningsetiska principer där de fyra huvudkraven på forskning består av informationskravet, samtyckeskravet, konfidentialitetskravet och nyttjandekravet. Informationskravet handlar om att deltagarna i studien ska få information om undersökningen och dess syfte samt att deltagandet är frivilligt. Samtyckeskravet innebär att samtycke ska inhämtas innan deltagandet påbörjas och att deltagarna själva har rätt att bestämma över villkoren för deras medverkan. Om en deltagare väljer att avbryta ska det inte få några negativa konsekvenser för deltagaren. Konfidentialitetskravet handlar om att deltagarnas uppgifter ska hanteras och förvaras på ett sätt som omöjliggör att de kan identifieras av utomstående. Nyttjandekravet innebär att de uppgifter om enskilda personer som samlats in inte får användas i annat syfte än för forskningsändamål (Vetenskapsrådet 2002).

För att vår undersökning skulle följa de forskningsetiska principerna skickade vi innan intervjun ut ett informationsbrev till samtliga deltagare där vi informerade dem om undersökningens syfte, att deltagandet var frivilligt, att svaren skulle avidentifieras, samt att vi enbart skulle använda intervjusvaren i den aktuella studien. Innan intervjuerna påbörjades bad vi om intervjupersonernas tillåtelse att få spela in. För att avidentifiera svaren har vi fingerat alla namn inklusive hundarnas. Med tanke på att det enda material som vi förvarar är de inspelade ljudfilerna där intervjupersonernas namn inte framkommer, samt transkriberingarna där vi använder fingerade namn, är det inte möjligt för utomstående att identifiera deltagarna. Vetenskapsrådet (2002) har också utfärdat rekommendationer där en av dem innebär att forskaren bör fråga deltagarna om de är intresserad av att veta var resultaten kommer publiceras, och om de vill ta del av forskningen. Efter att uppsatsen har blivit godkänd har vi lovat våra intervjupersoner att skicka den till dem.

5 Resultat och analys

I detta avsnitt kommer vi att presentera resultatet av vår studie. Resultatet kommer att presenteras sammanvävt med vår analys där vi tar hjälp av de teorier och den tidigare forskning vi behandlat i tidigare avsnitt. Resultatet kommer presenteras i olika kategorier som representerar de förtjänster behandlare ser med att inkludera hundar i arbetet och hur de kan använda hunden som verktyg. Avslutningsvis presenteras en kategori som representerar de hinder behandlare ser med hundassisterade insatser.

5.1 Relationsskapande

Dörröppnare

En av de mest framträdande förtjänsterna som våra intervjupersoner ser med att inkludera hund i arbetet är hur hunden fungerar som ett verktyg i relationsskapandet. Karin och Maria ger exempel på hur deras hundar har underlättat etablerandet av relationer:

Oftast är han en ingång i mötet med ungdomen, ett sätt att få kontakt [...] Det är skillnad i hur jag blir bemött, de tar direkt kontakt med hunden och då har jag redan foten inne. (Intervju med Karin)

Relationsskapandet är de fenomenala på, och skapa trygghet och tillit, som ju i sin tur leder till att det sociala arbetet kan effektiviseras, eftersom du får en annan kontakt med klienten. Jag skulle säga att när hon är inkopplad så är hon lite som min turbo, alltså jag blir mer effektiv, och det går så mycket fortare än om jag ska bygga den här relationen själv. (Intervju med Maria)

Sven som arbetar som skolkurator skildrar hur inkluderandet av hund hjälpte honom med utmaningen att nå fram till eleverna på ett nytt sätt:

Jag uppfattade att jag som gammal gubbe behövde lite andra verktyg för att nå fram [...] det var lite svårare med de äldre töserna. Hur får en tonårstjej i högstadiet förtroende att prata med mig som man, 50 plus, om kärleksbekymmer eller vad som helst, då blev Maggan som en liten magnet, så nu har jag blivit omtyckt och verkar vara en lyssnande och klok kurator även i barn eller ungdomsperspektiv.

Citaten ovan skildrar hur intervjupersonernas hundar hjälper dem att få kontakt med klienterna så att en givande relation kan etableras. Karin beskriver hur kontakten med patienterna ser olika ut beroende av om hennes hund är med eller inte. När hunden är med kan hon effektivt nå fram till klienten via hunden. Maria beskriver hur hennes hund fungerar som en turbo i relationsskapandet, vilket effektiviserar hennes arbete. Även Sven berättar hur hans hund fungerar som ett verktyg för att etablera en relation och vinna klientens tillit. Utifrån dessa citat verkar det som att behandlaren kan ta del av den relation som hunden har etablerat med klienten genom att klienten kopplar ihop hunden med behandlaren. Som tidigare forskning av Minke (2017) har visat fungerar hunden som en brygga i relationsskapandet, vilket i detta fall innebär att relationen som skapats mellan hunden och klienten även kan användas av behandlaren för att etablera en god allians. Vi tycker att citaten ovan skildrar hur hunden blir som en brygga mellan intervjupersonerna och deras klienter, som möjliggör att behandlaren lättare kan bygga en god allians. Enligt Sonnby-Borgström (2012, s. 172) är en god allians mellan behandlare och klient grundläggande för ett positivt förändringsarbete.

Ovillkorlig kärlek och acceptans

För att få kunskap om varför just hundar kan fungera som användbara verktyg för behandlare i alliansskapandet kommer vi att titta på vad våra intervjupersoner anser att deras hundar bidrar med. Våra intervjupersoner beskriver hundens unika egenskaper genom ord som ovillkorlig kärlek, glädje, trygghet, icke-dömande och intuitiv förmåga. Marianne skildrar hur patienterna på hennes arbetsplats pratar om hennes terapihund:

De flesta patienterna brukar säga till mig att 'Alice dömer inte mig', 'Hon tycker om mig, hon är glädje för mig, hon är sann kärlek'.

Maria beskriver hur barnen som hon arbetar med uttrycker det:

Dem [barnen] tycker att det är jättebra, saker som dem har sagt är ju att jamen allt från att 'Jag tror att Lilly tycker om mig fastän jag är som jag är', och 'att jag blir lugn när hon är med', 'jag blir glad när jag är med henne', 'hon är mysig', 'det är lättare att gå till skolan när jag vet att jag ska träffa henne', och så motivationen liksom höjs också, så att det är väldigt uppskattat.

I dessa citat framgår det att hunden hjälper behandlaren att få klienten att känna sig sedd och accepterad och att hunden förmedlar lugn, kärlek och glädje. Detta kan vara en anledning till att hundar främjar alliansen mellan behandlare och klient, då Sonnby-Borgström (2012, s. 254) menar att en förutsättning för att skapa en god allians är att behandlaren lyckas vinna klientens tillit och får klienten att känna sig accepterad som hen är. En annan förutsättning för att skapa en god allians mellan klient och behandlare är enligt Sonnby-Borgström (2012, s. 173) att klienten upplever en äkthet och ett genuint engagemang från behandlaren. Med tanke på att många klienter inom socialt arbete bär med sig erfarenheter som gör att de har svårt att känna tillit, tror vi att det kan vara en svårighet för behandlare att förmedla en äkthet som klienten inte ifrågasätter. Citatet ovan skildrar hur hunden verkar kunna förmedla känslan av äkthet på ett sätt som klienten inte behöver tvivla på.

Intuitiv förmåga

Den intuitiva förmåga intervjupersonerna beskriver som en unik egenskap hos hunden kan fungera som ett verktyg i relationsskapandet. Intervjupersonerna skildrar hur hunden hjälper dem att få kontakt med klienterna och beskriver hur hunden intuitivt vet vad den ska göra. Marianne berättar hur hennes hund jobbar:

Jag behöver inte göra så mycket, när hon kommer in i rummet är hon jättenoga med att gå runt och hälsa på alla i rummet och sen har jag inte en aning om hur hon vet vilka som är patienter men hon börjar jobba mot patienten, hon bär fram saker, puffar med nosen, med en hund skapas konkreta situationer jag kan jobba med.

Flera beskriver hur hundarna läser av klienterna och vet hur de ska agera i varje enskilt fall, att de anpassar sig efter vad klienten behöver. Karin berättar att hon har läst en forskningsartikel som påtalar hur värdefullt det är med hundars djupa egenskaper, och ger ett exempel från egna erfarenheter:

[...] och jag kan se det ibland när Melvin bara klockrent gör det han ska, utan att jag har tänkt ut det innan. [...] han kan till exempel gå fram till någon och lägga sitt huvud i någons famn, när han får verka fritt och inte är för trött vet han vad han ska göra, det är häftigt.

De citat vi har valt att presentera om hundars intuitiva förmåga visar hur intervjupersonerna har uppmärksammat att deras hundar kan läsa av klienterna och anpassa sig efter deras behov. Hunden kan läsa av klientens emotionella tillstånd och uppfatta signaler som kan vara svåra för behandlaren att se. När hunden möter klientens behov tänker vi att det kan leda till att klienten känner sig sedd och förstådd, vilket hjälper behandlaren att förmedla den äkthet och det engagemang som Sonnby-Borgström (2012, s. 173) menar är grundläggande för en god allians. I citatet från Karin beskriver hon hur hennes hund känner av patientens behov av tröst och trygghet och på eget bevåg lägger sitt huvud i patientens famn. Karin kan på detta sätt få hjälp med att göra patienten lugn och trygg, på ett sätt hon kanske inte hade kunnat göra själv med tanke på begränsningarna i hennes professionella roll. Dessutom kan hunden snabbt känna av klientens emotionella tillstånd och behov och agera direkt. Behandlaren får då möjlighet att nå fram till klienten eftersom hunden framkallar den trygghet som Sonnby-Borgström (2012, ss. 252-253) menar är nödvändig för ett givande samarbete.

Nå fram och knyta an

Våra intervjupersoner beskriver att vissa klientgrupper är svårare att nå fram till än andra, varför hunden kan vara särskilt behjälplig i dessa ärenden. Anna och Julia ger två exempel:

Hunden är ju verkligen en dörröppnare för det är ju inte det lättaste att nå fram till ungdomar som är mellan 14 och 18 år, som inte mår bra och kanske blivit svikna av vuxna genom hela livet. (Intervju med Anna)

Jag tänker kanske framförallt barn som har svårt att skapa relation med vuxna eller inte litar på vuxna eller är misstänksamma mot vuxna. (Intervju med Julia)

Maria berättar att det är två huvudgrupper av klienter som hon upplever vara mest behjälpta av hundassisterade insatser:

Den ena är när vi pratar om dem utåtagerande, om man sammanfattar det till ADHD-problematik, när det finns en utåtagerande problematik med koncentrations och fokussvårigheter, det är den ena och sen den andra skulle jag säga är dem som har gett upp om vuxenvärlden, där det handlar om att skapa relation.

Gemensamt för dessa citat är att intervjupersonerna upplever att hunden kan vara ett särskilt betydelsefullt verktyg i arbetet med barn och ungdomar med negativa erfarenheter av vuxenvärlden. Anna tar upp ungdomar som blivit svikna av vuxna genom livet och Julia beskriver barn som är misstänksamma mot vuxna och saknar tillit. Maria skildrar att det är en utmaning för behandlaren att skapa en relation med en ungdom som inte har något förtroende för vuxna. Enligt Sonnby-Borgström (2012, s. 251) har många klienter svårt att känna tillit på grund av att de har en otrygg anknytning, vilket vi tänker kan vara en förklaring till det motstånd som går att utläsa av citaten ovan.

Enligt anknytningsteorin skapar tidigare erfarenheter inre arbetsmodeller som individen utgår ifrån i nya situationer och relationer (Broberg 2006, ss. 134-138). Detta leder till att individen inleder nya relationer med specifika förväntningar på den andra. De barn och ungdomar våra intervjupersoner refererar till har varit med om situationer där de vuxna inte har kunnat tillgodose deras behov, vilket har lett till att deras förväntningar på vuxna endast är negativa och att vuxna inte går att lita på. Enligt anknytningsteorin kommer den relation och det samspel ett barn har med sin omsorgsperson få betydelse för barnets förmåga att känna trygghet och hantera relationer i framtiden (Broberg 2006, ss. 130-131). Den inre arbetsmodell individen har skapat utifrån tidigare erfarenheter utgör enligt anknytningsteorin grunden för individens tolkning av känslor och beteenden (Broberg 2006, ss. 134-138). Den inre arbetsmodellen är väl förankrad i individen men den går att omforma med hjälp av nya erfarenheter som individen kan få genom bland annat en förändrad livssituation och genom att påbörja terapi (Broberg 2006, ss. 134-138, 141). Från behandlarens perspektiv blir det en utmaning att möta klienter som utgår ifrån att relationen med behandlaren och situationen i sig är opålitlig och ogynnsam. Det blir då en viktig uppgift för behandlaren att hitta verktyg som kan hjälpa klienten att känna tillit, vilket enligt Sonnby-Borgström (2012, s. 251) är en förutsättning för en god allians. Våra intervjupersoner upplever att hunden är ett särskilt användbart verktyg för att nå fram till de klienter som har svårt att känna tillit. Som tidigare skildrats kan hundars intuition och deras förmåga att förmedla lugn, trygghet, ovillkorlig kärlek och acceptans hjälpa behandlaren att hantera utmaningarna med att skapa en god allians, vilket tycks vara särskilt viktigt ifråga om klienter med otrygg anknytning.

Vi tänker att en klient som inte vågar lita på behandlaren och har svårigheter med att etablera nya relationer kan uppleva det lättare att knyta an till en hund, eftersom hundens ovillkorliga kärlek och acceptans inte går att ta miste på. Som vi har skildrat tidigare kan människor knyta an till en hund på samma sätt som till en människa då hunden kan uppfylla de kriterier som krävs för att vara ett anknytningsobjekt (Amiot & Bastian 2015; Carr & Rocket 2017). Forskning visar också att när en individ har knutit an till en hund så främjar det förmågan att knyta an till människor och skapa hållbara positiva relationer (Carr & Rocket 2017). Marianne berättar hur hennes hund har blivit en viktig del av patienternas liv:

Alice har varit med sedan hon var fyra och en halv månad, så många patienter har knutit an till henne. Patienterna har inte så mycket pengar men de kan använda sina sista pengar för att köpa en påse med tuggben och sånt till Alice, eller julklappar.

Citatet skildrar hur klienterna sätter hundens glädje framför sin egen, vilket tyder på att de har starka känslor för hunden. Vi tycker att citatet ovan illustrerar hundens förmåga att skapa givande och kärleksfulla relationer med klienter.

5.2 Kommunikation

Bättre förutsättningar

Något som tydligt framkommit i vår empiri är att våra intervjupersoner upplever att de kan använda hunden för att underlätta och förbättra kommunikationen med klienten.

Det blir ju andra samtal, om jag har en elev som jag träffar både med hund och utan hund så är det helt andra samtal, jag kommer mycket djupare och jag kan ta mycket jobbigare saker när hon är med, det blir en helt annan kvalitet. (Intervju med Maria)

Det är det som är kul, att det skapar andra förutsättningar än under ett vanligt samtal. Jag brukar säga att med hundunderstödd behandling når man patienten mycket bättre. (Intervju med Marianne)

Maria och Marianne beskriver hur kommunikationen med klienterna förbättras och fördjupas när hunden är med under samtalet. Det verkar som att det händer någonting i dynamiken mellan behandlare och klient när hunden närvarar, som gör att klienten vågar öppna upp. En förutsättning för att klienten ska våga öppna upp är, som vi redogjort för tidigare, att alliansen mellan behandlare och klient är av god kvalitet (Sonnby-Borgström 2012, s. 173). För att kunna skapa en god allians behöver behandlaren förmedla ett genuint engagemang och få klienten att känna sig betydelsefull och förstådd. Sonnby-Borgström (2012, s. 173) menar att en av behandlarens viktigaste verktyg för att få klienten att känna sig sedd är den icke-verbala kommunikationen. Genom en icke-verbal kommunikation kan behandlaren förmedla empati och känslor på ett mer direkt och uppriktigt sätt som inte går att uppnå med ord (Sonnby-Borgström 2012, s. 172). Vi tänker att det ibland kan vara en svår uppgift för behandlaren att förmedla ett genuint engagemang genom icke-verbal kommunikation. I citaten ovan framgår det att intervjupersonerna upplever en stor skillnad i kommunikationen med klienterna beroende av om hunden är med eller inte. När hunden är med blir kvalitén på samtalen bättre och det går att prata om svårare saker. Vi tänker att hunden hjälper behandlaren att förmedla det engagemang som krävs för att skapa en god allians genom att hunden med sin intuition och förmåga att förmedla ovillkorlig kärlek och acceptans fungerar som ett icke-verbalt kommunikationsverktyg.

Flera av våra intervjupersoner lyfter fram hur användbar hunden är för dem i samtal med klienter som har kommunikationssvårigheter. Maria förklarar varför:

Just för att kommunikationen är så mycket enklare med en hund, du behöver inte ha ett fullgott tal, du behöver liksom inte ha den här sociala förmågan att föra ett samtal utan du kan kommunicera med hunden ändå utan dem här sociala reglerna och kraven.

Julia har en liknande uppfattning och exemplifierar med hur användbar hunden är i arbetet med gruppen barn med autism:

Detsamma barn med autism, de har ju också svårt med kommunikation, det är samma sak där, en hund säger inte emot, eller en hund ställer inte frågor, en hund bara är liksom, så det blir ganska kravlöst, så det tänker jag också kan vara en hjälp.

Maria och Julia skildrar hur klienter med kommunikationssvårigheter ges möjlighet att kommunicera på ett sätt som fungerar för dem med hjälp av hunden. Vi uppfattar det som att hunden hjälper intervjupersonerna att nå fram till klienterna på ett sätt som är fritt från de krav på sociala regler som annars finns i kommunikationen med människor. Som Sonnby-Borgström (2012, s. 172) påtalar ingår både verbal och icke-verbal kommunikation i människors sociala samspel. I en behandlingssituation kan det vara problematiskt med den verbala kommunikationen för klienter med kommunikationssvårigheter vilket ställer högre krav på behandlarens förmåga att kommunicera på andra sätt. Hunden tycks vara ett användbart verktyg för detta ändamål.

Metafor och kommunikationskanal

Marianne menar att människor och hundar “delar en affektförståelse” vilket gör att hon kan använda illustrationer av hundens känslor för att hjälpa patienterna att förstå och tala om sina egna:

Jag kan använda henne som en metafor ‘Hur handskas du med ilska och hur tror du att man ser att Alice är arg?’, ‘hur handskas du med rädsla och skam och hur ser man det på Alice?’

Även Maria använder sin hund för att underlätta kommunikationen på ett liknande sätt:

Jag får snabbare kontakt med eleven, vi kan snabbare prata om jobbiga saker, komma in på kärnan liksom, därför att det är lätt att växla mellan det jobbiga djupet och på ytan, vi kan prata om hur hunden betar sig och koppla det till , ‘ja men hur blir det för dig’ eller ‘när känner du såhär’ [...]

I citaten ovan skildrar Marianne och Maria hur de kan få klienterna att tala om sina känslor genom att projicera dem på hunden. Det verkar som att klienterna får ett tryggt avstånd till sina känslor när de pratar om dem genom hunden, vilket gör det lättare för dem att förstå känslorna och våga uttrycka dem. Även tidigare forskning har visat hur hunden kan fungera på detta sätt, då klienter har visat sig kunna prata om sina känslor genom att överföra dem på hunden (Dietz, Davis & Pennings 2012). Hunden kommunicerar känslor på ett direkt sätt som kan liknas vid den icke-verbala

kommunikation som människor använder, vilket Sonnby-Borgström (2012, ss. 165, 170) menar är den typ av kommunikation som underlättar förmågan att känna empati och se saker ur någon annans perspektiv. Detta i kombination med att hunden och människan delar affektförståelse tror vi kan vara en anledning till att hunden är användbar som symbol i situationer där det kan vara svårt att prata om känslor.

Marianne skildrar ett annat sätt att använda hunden för att underlätta kommunikationen med klienten. Hon berättar hur klienter ibland tycker att det är lättare att kommunicera via hunden istället för att tala direkt till henne:

De behöver inte titta på mig utan kan ligga och berätta för hunden. Det blir som att hunden är som en kanal [...] dem kan anförtra sig åt mig mycket mer nu, om man ska prata om jobbiga saker, är det jättebra att kunna ligga ner på golvet och mysa med hunden och prata med hundens öra tätt mot sig medan de berättar om jobbiga saker än att behöva se på mig.

I likhet med Mariannes uppfattning menar Gun att hunden är till stor hjälp för klienter som av olika anledningar inte vill tala med behandlaren:

Om de inte ville prata med personalen kunde de prata och gosa med hunden, det var hon suverän på.

Citaten visar hur vissa klienter som har svårt att anförtra sig till behandlaren kan uppleva det lättare att prata med hunden. Vi tänker att en anledning kan vara att den ovillkorliga acceptans hunden förmedlar möjliggör en kravlös kommunikation där klienten inte behöver oroa sig för hur hunden kommer reagera på det klienten berättar. Marianne beskriver hur klienterna lättare kan anförtra sig till henne när hunden är med då hunden fungerar som en brygga. I intervjun med Gun berättar hon att många av de ungdomar som bor på det HVB-hem där hon arbetar har haft en jobbig uppväxt med föräldrar som inte har funnits där för dem. När ett barns föräldrar brister i omsorgen och inte är lyhörda för barnets kommunikation är det sannolikt att barnet utvecklar en otrygg anknytning (Broberg 2006, s. 157). En otrygg anknytning där omsorgspersonerna inte svarar på barnets signaler kan resultera i att barnet inte får möjlighet att lära sig att kommunicera på ett adekvat sätt. I en behandlingssituation utgör detta ett hinder då klienten inte kan eller vågar tala om sina tankar och känslor. Både Marianne och Gun

verkar kunna använda hunden för att ta sig runt den ovilja och oförmåga klienterna uppvisar i fråga om att kommunicera sina känslor och tankar. Även Dietz, Davis och Pennings (2012) har i deras forskning kommit fram till att detta sätt att använda hunden på har varit givande i behandlingssammanhang med klienter som har svårt att prata om sina känslor och upplevelser, då de konstaterat att hundens unika egenskaper bidrog till att barn som varit med om övergrepp kunde tala om detta genom att berätta för hunden vad de varit med om.

Positiv distraktion

Flera av intervjupersonerna beskriver hur de använder sin hund som en positiv distraktion under behandlingen när klienten har låst sig och det är svårt att nå fram.

Sven beskriver en sådan situation:

Om någon är jätteledsen blir det kaos, och det är klart man behöver gråta men ibland är det bra att helt plötsligt kommer Maggan och bryter gråtandet genom att trösta och gör något småtokigt och lägger sig med magen uppåt och tassarna i vädret så kan man bryta hennes ledsenhet och ta paus i det tunga samtalet.

Ett annat exempel kommer från Julia som beskriver hur hon tar hjälp av hunden i komplicerade ärenden där hon har svårt att nå fram till klienten:

Jag har använt hunden när det har varit riktigt komplexa ärenden där man kanske har haft svårt att få kontakt med barnet, hunden har kunnat vara som ett verktyg i kontakten därför att då fokuserar man på något annat.

Dessa citat beskriver hur hunden hjälper behandlaren att komma vidare i behandlingen när klienten har vänt sig inåt och stängt ute behandlaren. Sven skildrar hur hunden kan bryta klientens ledsenhet och ge en välbehövlig paus, och Julia beskriver hur hunden skapar en distraktion som tillåter klienten att fokusera på något annat än det som uppfattas som jobbigt. Vi tänker att hunden skapar en slags distraktion på ett sätt som behandlaren inte hade kunnat göra själv. Hunden har inte samma förhållningsregler som behandlaren utan kan distrahera klienten på ett lättsamt och naturligt sätt, vilket citatet från Sven skildrar. Tidigare forskning har visat att hundens närvaro ökar klientens uppmärksamhet och koncentration, vilket gör det möjligt för behandlaren att

åstadkomma resultat och utveckling (Prothmann, Bienert & Ettrich 2006). Vi uppfattar det som att Sven får hjälp av sin hund med att ta tillbaka klientens uppmärksamhet så att samtalet sedan kan fortsätta. Inkluderandet av en hund kan på detta sätt underlätta kommunikationen.

5.3 Hunden möjliggör

Trygghet och lugn

En genomgående uppfattning bland våra intervjupersoner är att hunden hjälper dem att skapa en lugn och trygg atmosfär i arbetet. Karin beskriver hur hon använder sin hund som ett hjälpmedel i arbetet med barn och ungdomar som har ångestproblematik och är svåra att nå fram till:

Här kan det bli så att barnen mår dåligt och skriker för att ångesten är så stark och då sitter många i personalen och försöker hjälpa, då kan jag bara glida in med Melvin och lägga honom i knät.

Anna skildrar en situation där en klient på ett HVB-hem vid upprepade tillfällen vägrat medverka vid möten med socialtjänsten:

[...] då gick ju min hund och satte sig hos honom så att det här mötet kunde genomföras helt enkelt. Personalen var ju helt fascinerade av just den händelsen, hur hunden bidrog till en god och lugnande stämning.

Karin målar upp en situation där personalen har svårt att lindra klientens lidande, men hennes hund verkar kunna bidra med en omedelbart lugnande effekt. En klient som inte mår bra och ofrivilligt befinner sig i en behandlingssituation kan vara svår att nå fram till. Vi uppfattar det som att hunden, genom att vara sig själv, kan ge det lugn som behandlaren har svårt att förmedla till klienten. Klienten som Anna berättar om i citatet hade tidigare upplevt mötessituationen så jobbig att mötet inte kunnat genomföras. På grund av att hunden närvarade och förmedlade lugn verkar det som att klienten kunde känna sig tillräckligt trygg för att genomföra mötet. Vi ser det som att hunden skapar det lugn som Sonnby-Borgström (2012, s. 253) menar är nödvändigt för att klienten ska kunna hantera den ökade stress och ångest som uppkommer i jobbiga situationer. Denna uppfattning stöds av tidigare forskning där bland andra Friesen (2010) menar att en

hund kan skapa den trygghet som behövs för att förändra en människas uppfattning av en skrämmande miljö. Miljön på både ett HVB-hem och en vårdavdelning på BUP kan av klienten uppfattas som otrygg och skrämmande, därtill befinner sig många klienter där ofrivilligt. Tidigare forskning som studerat intagna i fängelsemiljö har kommit fram till att närvaron av en hund bidrar till en känsla av normalitet i en miljö som annars uppfattas som konstlad (Minke 2017). Karin skildrar hennes syn på hur inkluderandet av hund kan ha en positiv påverkan på miljön:

Här gör det detta karga sjukhus mänskligt, det öppnar upp och normaliseras och blir mänskligt och varmt.

Hundens närvaro bidrar, som citatet av Karin visar, till att skapa en miljö som känns mänsklig och varm, vilket vi tänker gör att klienterna kan känna trygghet och lugn.

Marianne som arbetar inom rättspsykiatri ger exempel på hur hennes hund förmedlar trygghet och lugn till en patient med en allvarlig psykisk diagnos:

Jag har en kille som har ganska svår schizofreni, röster hela tiden, och då kan han säga att då jag är med Alice är rösterna snälla, och ibland är det faktiskt uppehåll från rösterna medan han koncentrerar sig på att göra saker med Alice. Så jag brukar säga att bara två minuter med Alice är ett ökat välbefinnande för den här patienten.

Detta citat skildrar hur hunden hjälper Marianne att kunna ge patienten en stund av lugn och trygghet, som en paus från pågående obehag.

Välbefinnande

Något som flertalet av våra intervjupersoner tagit upp är hur forskning visar att hundar har förmågan att påverka nivån av välbefinnande-hormonet oxytocin hos människor, något de kan se hos deras klienter som blir lugna av hundens närvaro och fysiska kontakt. En förklaring till det lugn hunden skapar, vilket vi diskuterat i relation till citaten ovan, kan vara att klienten upplever en ökad utsöndring av oxytocin.

Regleringen av oxytocin har enligt Sonnby-Borgström (2012, s. 197) betydelse för behandlingsarbetet då utsöndring av oxytocin minskar klientens oro och stress och ökar känslan av trygghet. Ett positivt samspel med behandlaren kan resultera i att klientens oxytocinnivåer ökar vilket hjälper behandlaren att skapa en positiv allians (Sonnby-Borgström 2012, s. 197). Flera av våra intervjupersoner berättar att deras klienter ofta

har en nära fysisk kontakt med hunden och klappar den under behandlingen. Marianne påtalar hur viktigt det är med beröring för att må bra och hur betydelsefull hunden kan vara “inom institutioner där man inte får beröring och är utan närhet och kärlek”. Som tidigare forskning visat ökar välmåendet hos människor när vi klappar en hund då beröringen främjar frigörandet av oxytocin (Mims & Waddell, 2016). Med tanke på att det sällan förekommer fysisk kontakt mellan behandlare och klient kan interaktionen med hunden underlätta frigörandet av oxytocin ytterligare.

Motivation och ansvarstagande

Flera av våra intervjupersoner har berättat att de kan använda hunden för att motivera klienterna och få dem att lära sig ta ansvar. Marianne talar om att motivera till ansvar:

Men just att kunna ge dem lite insikt, motivation till ansvar. Det här med motivation att kliva upp till något meningsfullt, att idag är Alice på kliniken, ‘okej då kliver jag upp’. Dom får ta ansvar, dom får klippa klorna, ge henne mat, vara ute och gå med henne, eftersom det är en labrador se till att hon inte äter för mycket för då går hon upp i vikt. Patienter tar egna initiativ till att det är dags att klippa klorna eller tvätta henne runt ögonen, patienterna har koll på henne, det säger ibland att hon kanske behöver tvätta öronen idag.

Marianne ser hur hennes hund kan motivera klienterna genom att ge dem en mening. Klienterna får i uppdrag att ta hand om hunden på olika sätt vilket verkar ha lett till att klienterna känner ansvar för hunden och tar egna initiativ till att sköta om henne så att hon ska må bra. Om en klient inte upplever att tillvaron är meningsfull är det svårt att hitta motivation till att gå upp och ta hand om sig själv. Det verkar som att hunden kan vara den mening som behövs för att klienten ska motiveras till att ta ansvar, vilket förhoppningsvis även kan påverka klientens förmåga att känna ansvar för sitt eget mående och liv. Tidigare forskning har skildrat behandlingsprogram där terapihundar och deras förare bland annat hjälper klienterna att bli ansvarstagande genom att de får ansvara för olika uppgifter kopplade till hunden (Kelly & Cozzolino 2015). Vi tänker att uppgiften att ta hand om någon annan, i detta fall en hund, i förlängningen kan leda till att man även tar hand om sig själv.

Självkänsla

Som vi beskrivit ovan kan klienter motiveras till att ta ansvar genom att de får i uppdrag att på olika vis sköta om hunden. Ett flertal av våra intervjupersoner beskriver hur de på detta sätt även kan använda hunden för att stärka klientens självkänsla.

Sen har jag använt henne mycket till att öka självkänslan hos patienterna, att det är dom som får vara med och träna Alice. (Intervju med Marianne)

Jag lär barnet hur de ska styra hunden, och det är tecken och godis. Och barnet blir 'wow jag kan få honom att sitta' (Intervju med Karin)

Vi övar med Maggan, barnet får lära Maggan olika kommandon, barnet blir glatt över att få ett uppdrag och vara betydelsefull, 'Maggan saknar dig när du inte är här' (Intervju med Sven)

Citaten beskriver hur intervjupersonerna kan stärka klientens självkänsla genom att klienten får möjlighet att lyckas med uppgifter kopplade till hunden. Om en individ har dålig självkänsla tänker vi att det är viktigt att få känna sig kapabel och betydelsefull. För att få en förståelse för hur självkänsla kan fungera hos människor kan det vara intressant att se till anknytningsteorin som, enligt Broberg (2006, s.14), syftar till att förklara människors förhållningssätt till bland annat självförtroende. Enligt anknytningsteorin kommer människors tidiga erfarenheter ha stor inverkan på den självbild som skapas (Broberg 2006, ss. 130-131). Många klienter inom socialt arbete har erfarenheter som gör att de inte har en så positiv syn på sig själva. Genom att behandlaren låter klienten vara med och ta hand om och lära hunden saker får klienten känna sig kapabel och delaktig. Att klienten får känna sig delaktig och betydelsefull kan enligt Sonnby-Borgström (2012, s. 254) leda till att klienten får en mer positiv självbild. Vi tänker att hunden på detta sätt kan vara ett första steg i behandlarens arbete med att stärka klientens självkänsla.

5.4 Hinder

För att fördjupa kunskapen kring hundassisterade insatser är det också viktigt att undersöka de delar som kan uppfattas som problematiska. En av våra frågeställningar syftar till att ta reda på vilka hinder yrkesverksamma ser med att inkludera hundar i arbetet. I intervjuerna har det framkommit att en typ av hinder innefattar praktiska

hinder i fråga om klienten. En annan typ av hinder är de som intervjupersonerna för egen del uppfattar i behandlingsarbetet. Ett tredje hinder som framkommit är av mer organisatorisk karaktär med aspekter som implementering, utbildning, och erkännande.

Allergi och hundrädsla

De aspekter som intervjupersonerna återkommande lyfter fram som konkreta hinder är allergi och hundrädsla. Maria beskriver hennes syn på saken:

Först och främst har vi det här med allergin, vi har många som är allergiska men vi har framförallt en väldigt stor rädsla för allergi i Sverige, i många kommuner så är det på riktigt svårt att få jobba, att få komma in i lokalerna helt enkelt, så det är väl ett stort praktiskt problem. [...] Lilly sprider ju mindre allergener än vad klasskompisen gör som sitter i bänken bredvid som har djur hemma eller vars mamma har varit i stallet på morgonen eller sådär. Så allergin och hundrädslan är väl dem två stora hindren man möter.

Gun beskriver hur de ser på allergi på hennes arbetsplats:

Nuförtiden är det ju många som är allergiska och då är det inte så lätt men chefen har sagt att om det är någon som är allergisk mot hundar så kan vi inte ta emot den ungdomen.

Marianne talar om allergi och hundrädsla på det här sättet:

Alice hälsar alltid genom att dutta med nosen och då var det en patient som var på autismspektrat som tyckte det var jätteäckligt. Så då blev det inte aktuellt med hundterapi med den patienten. En gång var det en tjej som utvecklade allergi, så hon fick träffa hunden utomhus och inte röra hunden helt enkelt. [...] vi gjorde detta [implementeringen] utifrån ett säkerhetstänk, det skulle vara allergivänligt och vi tog hänsyn till folk som var rädda för hundar, så vi har inrättat ett hundrum i en tom korridor.

Maria uttrycker att det snarare är rädslan för allergi som är problemet än allergin i sig. Hon ger exempel på hur detta kan bli ett praktiskt problem då vissa kommuner inte tillåter hundar i lokalerna. Maria beskriver också att det ändå är svårt att undvika allergener helt och hållet i verksamheten eftersom många får med sig allergener från deras husdjur. Gun beskriver hur hennes chef har beslutat att hunden är en del av HVB-

hemmet och att de därför inte kan ta emot klienter som är allergiska. Vi tänker att detta är en enkel och effektiv lösning men att den stänger ute vissa potentiella klienter som kanske skulle ha mått bra av att vistas på HVB-hemmet. Marianne berättar att de på hennes arbetsplats var noga med att hitta lösningar beträffande allergi och hundrädsla innan hundarna implementerades i verksamheten. Hon beskriver också hur de har hittat lösningar för dem som är allergiska men vill ta del av de hundassisterade insatserna ändå. Marianne tydliggör att den som inte vill ha kontakt med hunden inte behöver det. Med tanke på citaten ovan gällande allergi och hundrädsla verkar det som att de aspekter som lyfts fram som problem snarare handlar om samhällets föreställningar om vad som kan vara ett problem. Tidigare forskning har visat att allergi är ett mindre problem än vad som tidigare antagits, samt att det går att minska risken för allergi genom att vara noggrann med pälsvård och välja raser som är mindre allergena (Friesen 2010). Det går att hitta lösningar genom att anpassa verksamheten och den som inte vill eller kan behöver inte vara delaktig. Vi tänker att det är som med andra insatser inom socialt arbete, att alla insatser inte passar alla individer.

Störningsmoment

Några av våra intervjupersoner upplever att det kan uppstå situationer i och med hunden som kan utgöra en distraktion i arbetet. Maria berättar om hur inkluderande av hennes hund innebär att hon även behöver ha hundens välmående i åtanke:

Vad är klokt att utsätta Lilly för, vad ska jag dra för gränser där, hur balanserar jag de här olika intressena, i vissa lägen kan det vara svårt för mig att hålla fokus på dem här dubbla rollerna, framförallt om jag är trött.

Karin beskriver något liknande:

Det som kan vara ett hinder för min del är att Melvin måste gå ut och gå eller blir rastlös, och det måste jag planera för.

Både Maria och Karin beskriver situationer där hundens behov kan bli en belastning för dem i behandlingsarbetet. Maria berättar att hon behöver vara fokuserad på två individer samtidigt, vilket vi tänker kan göra behandlingsarbetet svårare i vissa situationer. Även

Karin upplever att hundens behov kan vara ett hinder i arbetet, eftersom hon behöver ta hänsyn till vad hunden behöver.

Anna skildrar ett annat problem som kan uppstå med tanke på att hunden är en egen individ som ibland inte gör som man vill:

Dem hjälpte mig att träna henne och förbättra saker, sen får man ju inte sätta för höga krav heller för vill inte hunden göra som dem säger blir ju ungdomen sänkt av det, så man får vara lite försiktig.

Som vi har beskrivit tidigare använder många av våra intervjupersoner hunden som ett verktyg i arbetet med att öka klientens självkänsla. Eftersom hunden inte alltid gör som man vill finns det en risk för att momentet får motsatt effekt. Detta att hunden är en egen individ med egna behov och egen vilja kan vara viktigt att ha i åtanke då det kan utgöra ett störningsmoment i behandlingsarbetet.

Insats under utveckling

Marianne resonerar kring svårigheten att implementera hundassisterade insatser i behandlingsarbete i Sverige eftersom det saknas svensk forskning i ämnet, som hon uttrycker det "är vi lite sena i Sverige". Hon beskriver hur insatsen möjliggjordes på hennes arbetsplats:

Så hade vi sån tur att chefen hade en fru som hade utbildat hundar, så han visste att hundar gör skillnad i vården. Målet var att sätta upp en ny och ändamålsenlig insats med ett befintligt uppdrag, att kunna bredda utbudet av behandlingsinsatser för just vår patientgrupp.

Även Anna uttrycker att det finns svårigheter med att få in hundassisterade insatser i verksamheten:

Det måste finnas eldsjälar som är chefer och befinner sig högre upp.

Marianne och Anna beskriver hur de uppfattar att det krävs att det finns någon med intresse och insikt kring hundassisterade insatser som också har befogenhet att fatta beslut, för att behandlingsmetoden ska kunna införas i verksamheten. Marianne

beskriver hur forskningen kring hundassisterade insatser ligger efter i Sverige, vilket vi tror kan vara en anledning till att metoden inte har etablerats och erkänts i lika stor utsträckning i Sverige som den har gjorts internationellt. Om det hade funnits mer omfattande forskning hade det antagligen varit lättare att möta de krav Bergmark och Lundström (2016, s. 295) menar ställs på metoder inom socialt arbete, där effekterna ska kunna mätas och utvärderas.

Flera av våra intervjupersoner betonar vikten av att den hundassisterade insatsen ska ha ett syfte och grundas i vetenskap. Maria och Marianne beskriver hur de ser på saken:

Vi behöver ju verkligen få in vetenskapen i jobbet. Det är så otroligt viktigt med en bra utbildning, att hund och förare är utbildade tillsammans till ett team, för det är team som jobbar, det är inte bara att åka iväg med en gullig hund. Det är väldigt målstyrt, vi ska kunna utvärdera och koppla till evidens hela vägen, det vill jag gärna trycka på i alla sammanhang. (Intervju med Maria)

Men det är viktigt att mötet med hunden har ett syfte som är kopplat till behandlingen och alla insatser där Alice är med dokumenteras. (Intervju med Marianne)

Maria och Mariannes citat uttrycker hur viktigt det är att utbildningen och insatserna går i linje med de krav som ställs kring vetenskapsförankring, dokumentation och resultat. Som Bergmark och Lundström (2016, s. 295) menar går metoderna inom socialt arbete åt att bli allt mer evidensbaserade, vilket vi tror kan vara en anledning till Maria och Mariannes resonemang. Vi uppfattar det som att våra intervjupersoner är noga med att understryka att insatsen är vetenskapligt grundad och målstyrd, och att det inte bara handlar om att, som Maria ger uttryck för i citatet ovan, dyka upp med en gullig hund. Det går att tolka detta som att metoden inte är erkänd på samma sätt som många andra metoder inom socialt arbete, vilket skulle kunna leda till att yrkesverksamma kan uppleva ett ifrågasättande och motstånd.

6 Avslutande diskussion

Vår undersökning har syftat till att utifrån behandlares erfarenheter få fördjupad kunskap kring hundassisterade insatser inom socialt förändringsarbete. De intervjuer vi har genomfört har genererat en mängd relevant empiri vilket har gett oss möjlighet att besvara våra frågeställningar i enlighet med vårt syfte.

Resultatet av vår undersökning visar att de huvudsakliga förtjänsterna våra intervjupersoner ser med att inkludera hundar i arbetet är att de kan använda hundarna som verktyg i relationsskapandet och i kommunikationen med klienten. Många av intervjupersonerna uttryckte att det kunde vara en utmaning att få klienten att lita på dem och etablera en god relation då många klienter uppvisar ett motstånd. Våra intervjupersoner upplever att relationsskapandet med klienten underlättas när deras hund är med då hunden med sina unika egenskaper kan fungera som en dörröppnare. I intervjuerna beskrivs hundens unika egenskaper genom ord som ovillkorlig kärlek, glädje, trygghet, icke-dömande och intuitiv förmåga. Våra resultat har visat att intervjupersonerna kan använda sig av hundens unika egenskaper och förmåga att etablera relationer för att lättare nå fram till klienten och skapa en god allians. Hunden fungerar på detta sätt som en brygga mellan intervjupersonen och klienten. Hunden har visat sig vara särskilt användbar för intervjupersonerna i möten med klienter som har anknytningsproblematik med anledning av tidigare erfarenheter. När en klient har svårt att lita på andra människor kan det vara lättare för dem att knyta an till en hund, då hundens intentioner och känslouttryck är något klienten inte behöver tvivla på.

På liknande sätt som intervjupersonerna använder hundens unika egenskaper för att etablera en relation, kan de även använda hunden för att förbättra kommunikationen med klienten. Det har visat sig att hunden bidrar till att klienten känner sig tillräckligt trygg för att våga öppna upp och prata om svåra saker. En anledning till detta tycks vara att hunden kommunicerar på ett sätt som kan få klienten att känna sig accepterad och sedd, vilket är en grundläggande förutsättning för att behandlingsarbetet ska bli givande. Intervjupersonerna kan även använda hunden som en metafor för att ge klienten perspektiv på sina egna känslor, samt som en kommunikationskanal när klienter upplever det lättare att prata direkt med hunden. Vårt resultat visar att hunden kan användas som en positiv distraktion för att komma vidare i behandlingen. Detta resultat

finner vi intressant då vi innan våra intervjuer hade ett antagande om att hunden kunde innebära en negativ distraktion som kunde utgöra ett hinder i behandlingsarbetet. I motsats till vårt antagande har det visat sig att behandlare även kan använda den distraktion som kan uppstå på ett positivt sätt för att få tillbaka klientens uppmärksamhet och avbryta negativa känslor.

Utöver att hunden underlättar relationsskapande och kommunikation visar vårt resultat att hunden gör det möjligt att skapa en lugn och trygg atmosfär i behandlingssituationen, samt att hunden kan fungera som ett verktyg i arbetet med att motivera klienten till ansvar och stärka klientens självkänsla. Innan vår studie hade vi en uppfattning om att hundar kunde hjälpa människor att känna motivation, och vi tycker att vårt resultat kan ge en förklaring till varför hundar kan motivera. Som vi tolkar det kan hunden skapa en känsla av mening när det inte finns så mycket annat som känns meningsfullt i tillvaron.

När det gäller hinder har våra resultat visat att allergi och hundrädsla är de aspekter som är mest framträdande i relation till hundassisterade insatser. Något vi inte hade förutsett var att våra intervjupersoner upplevde att rädslan för allergi var det egentliga problemet. I linje med tidigare forskning uppgav våra intervjupersoner att de problem som ofta förknippas med hundassisterade insatser, som allergi och hundrädsla, inte utgör ett reellt problem, då det går att hitta lösningar och att insatsen inte behöver erbjudas till dem som inte vill eller kan. Ett potentiellt problem som framkom var att hunden kan utgöra ett störningsmoment i arbetet med klienten, eftersom behandlaren har dubbla roller och även behöver vara uppmärksam på hundens behov. Utöver de hinder våra intervjupersoner ser med hundassisterade insatser i relation till arbetet med klienten, har det också framkommit att de upplever att verksamhetens okunskap i fråga om metoden kan utgöra ett hinder för möjligheten till implementering. En anledning till att det kan vara svårt med implementeringen är enligt vårt resultat att bristen på svensk forskning kring insatserna försvårar möjligheten till vetenskaplig förankring och utvärdering. Vår uppfattning efter att ha pratat med intervjupersonerna är att det finns pågående forskning kring insatsen vilket vi tänker kan komma att möjliggöra en högre status och ökad spridning av metoden.

Resultatet av vår studie går i linje med de resultat vi tagit del av från internationell forskning kring hundassisterade insatser. Detta faktum tänker vi kan fungera som ett argument för att internationell forskning kring ämnet kan appliceras på behandlingsarbete i en svensk kontext. Den internationella forskningen kring hundassisterade insatser borde, med tanke på dess överförbarhet, kunna leda till att metoden kan få en bredare vetenskaplig förankring även i Sverige. Något som framkom i vårt resultat, som vi inte sett i tidigare forskning, är att yrkesverksamma kan uppleva en form av ifrågasättande av metoden, och en svårighet att implementera metoden i verksamheter inom socialt arbete. Vi tänker att anledningen till att yrkesverksamma i Sverige kan uppleva detta motstånd är att metoden inte är lika etablerad och förankrad i inhemsk forskning som metoden är internationellt.

Våra intervjuer gav oss en mängd intressant information men med tanke på vårt syfte och våra frågeställningar fanns det inte utrymme att ta upp alla intressanta aspekter. Något vi hade velat undersöka vidare och ser som en intressant forskningsfråga är hur hundar påverkar personalen på en arbetsplats. Majoriteten av våra intervjupersoner tog upp hur positiv inverkan deras hundar hade på arbetsmiljön på deras arbetsplatser, ett fenomen som även framkommer i den forskning vi har tagit del av samt i artiklar i dagstidningar. Något annat som vi anser viktigt att undersöka är hur hunden påverkas av att medverka i behandlingssituationer. Våra intervjupersoner uppgav att de hade ett stort ansvar för hundens välmående och inte ville utsätta den för negativ påverkan, vilket ledde oss till att fundera över hundens välbefinnande i behandlingsmiljö som forskningsfråga.

En del av uppsatsens syfte är att belysa hundassisterade insatser som behandlingsform. Våra resultat visar att hunden har unika egenskaper som hjälper behandlaren att skapa en god allians, vilket är en förutsättning för ett positivt behandlingsarbete. Dessutom kan hunden effektivisera behandlarens arbete och minska arbetsbördan genom att spara tid, pengar och energi.

Referenslista

- Amiot, Catherine E. & Brock Bastian (2015) Toward a Psychology of Human-Animal Relations. *Psychological Bulletin*, 141 (1): 6–47.
- Balluerka, Nekane, Alexander Muela, Nora Amiano & Miguel A. Caldentey (2014) Influence of animal-assisted therapy (AAT) on the attachment representations of youth in residential care. *Children and youth services review*, 42 (7): 103–109.
- Bergmark, Åke & Tommy Lundström (2016) Metoder i socialt arbete - vad är det? I: Meeuwisse, Anna, Hans Swärd, Sune Sunesson & Marcus Knutagård (red.) *Socialt arbete: en grundbok*. Stockholm: Natur & Kultur.
- Broberg, Anders, Pehr Granqvist, Tord Ivarsson & Pia Risholm Mothander (2006) *Anknytningsteori: betydelsen av nära känslomässiga relationer*. Stockholm: Natur & Kultur.
- Broman, Monica (2014) *Nytta och nöje med hunden: din blivande terapihund*. Mjölby: Atremi.
- Bryman, Alan (2011) *Samhällsvetenskapliga metoder*. Malmö: Liber.
- BUP (2019) *Terapihunden Filur hjälper unga må bättre*. [<https://www.bup.se/sv/Om-BUP/Aktuellt/terapihunden-filur-hjalper-unga-ma-battre/>]. Hämtat 2020-04-02]
- Carr, Sam & Ben Rockett (2017) Fostering secure attachment: experiences of animal companions in the foster home. *Attachment and human development*, 19 (3): 259–277.
- Dell, Colleen, Darlene Chalmers, Mark Stobbe, Betty Rohr & Alicia Husband (2019) Animal-assisted therapy in a Canadian psychiatric prison. *International Journal of Prisoner Health*, 15 (3): 209–231.
- Dietz, Tracy J., Diana Davis & Jacquelyn Pennings (2012) Evaluating animal-assisted therapy in group treatment for child sexual abuse. *Journal of Child Sexual Abuse: Research, Treatment, & Program Innovations for Victims, Survivors, & Offenders*, 21 (6): 665–683.

- Eriksson-Zetterquist, Ulla & Göran Ahrne (2015) Intervjuer. I Ahrne, Göran & Peter Svensson (red.) *Handbok i kvalitativa metoder*. Malmö: Liber.
- Friesen, Lori (2010) Exploring Animal-Assisted Programs with Children in School and Therapeutic Contexts. *Early Childhood Education Journal*, 37 (4), pp. 261–267.
- Gunnarsson, Sandra (2014) *Hundar ökar empatin på rättspsyk*. [<https://unt.se/3225126>. Hämtat 2020-04-02]
- Haupt, Petra (2017) *BUP fortsätter jobba med vårdhundar*. [<https://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=96&artikel=6662027>. Hämtat 2020-04-02]
- Kelly, Melissa A. & Callandre A. Cozzolino (2015) Helping at-risk youth overcome trauma and substance abuse through animal-assisted therapy. *Contemporary Justice Review*, 18 (4): 421–434.
- Kvale, Steinar & Svend Brinkmann (2014) *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Lund: Studentlitteratur.
- Lerner, Thomas (2015) *Hunden Alice ger patienterna trygghet*. [<https://www.dn.se/insidan/hunden-alice-ger-patienterna-trygghet/>. Hämtat 2020-04-02]
- Lind, Rolf (2019) *Vidga vetandet*. Lund: Studentlitteratur.
- Mims, Debra & Rhondda Waddell (2016) Animal Assisted Therapy and Trauma Survivors. *Journal of Evidence-Informed Social Work*, 13 (5): 452–457.
- Minke, Linda Kjaer (2017) Normalization, Social Bonding, and Emotional Support A Dog's Effect within a Prison Workshop for Women. *Anthrozoos*, 30 (3): 387–395.
- Prothmann, Anke, Manuela Bienert, & Christine Ettrich (2006) Dogs in child psychotherapy: Effects on state of mind. *Anthrozoos*, 19 (3): 265–277.
- Rennstam, Jens & David Wästerfors (2015) Att analysera kvalitativt material. I: Ahrne, Göran & Peter Svensson (red.) *Handbok i kvalitativa metoder*. Malmö: Liber.

Sable, Pat (2013) The Pet Connection: An Attachment Perspective. *Clinical Social Work Journal*, 41 (1): 93–99.

Smith, Mark, Michael Gallagher, Helen Wosu, Jane Stewart, Vivien E. Cree, Scott Hunter, Sam Evens, Catherine Montgomery, Sarah Holiday & Heather Wilkinson (2012) Engaging with Involuntary Service Users in Social Work: Findings from a Knowledge Exchange Project. *The British Journal of Social Work*, 42 (8): 1460-1477.

Socialstyrelsen (2014) *Hundar i vård och omsorg. Vägledning till gällande regelverk*. Stockholm: Socialstyrelsen.

Sonnby-Borgström, Marianne (2012) *Affekter, affektiv kommunikation och anknytningsmönster: ett bio-psyko-socialt perspektiv*. Lund: Studentlitteratur.

Svenska Terapihundskolan (2018) [<https://terapihundskolan.se>. Hämtat 2020-04-08]

Intervjuguide

Inledande frågor/bakgrund

- Kan du berätta lite om din yrkesroll och din arbetsplats?
- Hur kom det sig att du valde att börja arbeta med hund?
- Hur såg utbildningen ut för din hund och dig?

Målgruppen

- Kan du beskriva målgruppen som du arbetar med?
- Hur upplever du klienternas inställning till dig i din yrkesroll?
- Upplever du några särskilda problem eller dilemman i mötet med klienterna?
- Hur väljer ni ut vilka klienter som ska träffa hunden?
- Ser du några särskilda för- eller nackdelar med att arbeta med hund i relation till vissa klientgrupper?

Användningsområde

- Kan du beskriva hur en vanlig arbetsdag ser ut för dig och din hund?
- På vilket sätt deltar hunden i mötet med klienten?
- Hur styr du hunden i interaktionen med klienten?
- Använder du någon speciell metod i arbetet med hunden?

Relation/Kommunikation

- Hur påverkar det dig personligen att ha hunden närvarande i mötet med klienten?
- Vilken betydelse har hundens närvaro i arbetet med klienten?
- Vad händer med dynamiken mellan dig och klienten när hunden är närvarande?
- Hur uppfattar du att klienterna upplever mötet med hunden?
- Upplever du att klienternas inställning till dig påverkas av att du inkluderar din hund i arbetet?

Nackdelar

- I vilka situationer kan det uppstå problem med att inkludera hunden i arbetet?
- Kan hundens närvaro utgöra en distraktion i mötet mellan dig och klienten?
- Har det uppstått några incidenter i relation till hunden?

Generella avslutningsfrågor

- Inom vilka områden i socialt arbete upplever du att hundar kan vara till nytta?
- Vad anser du att hundens främsta bidrag till socialt arbete är?
- Har det uppstått några särskilda tankar hos dig under den här intervjun?
- Finns det något du vill tillägga?